

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona

Desgranant la proximitat: revisió del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030 de la regió metropolitana de Barcelona

Octubre 2025

Desgranant la proximitat: revisió del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030 de la regió metropolitana de Barcelona.

Elaborat per:

Observatori per a l'Acció i la Recerca en Alimentació

FARO
Observatori per a l'Acció
i la Recerca en Alimentació

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

BARCELONA

Octubre 2025

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria i usos no comercials. La llicència es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.ca>

Citar com:

LaRota-Aguilera, M.J. i Homs, P. (2025). Desgranant la proximitat: revisió del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030 de la Regió Metropolitana de Barcelona. Observatori per a l'Acció i la Recerca en Alimentació (FARO). Barcelona. Setembre 2025.

Equip de recerca:

María José LaRota-Aguilera, PhD (FARO, Universitat de Barcelona)

Patricia Homs Ramírez de la Piscina, PhD (FARO, Universitat de Barcelona)

Encàrrec de:

OC Oficina Conjunta de
AS l'Alimentació Sostenible

Generalitat
de Catalunya

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona

Taula de continguts

1.	Introducció	1
1.1.	Context i objectiu de l'encàrrec	1
1.2	Antecedents	1
1.3	Revisió del Compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030	3
2.	Bases conceptuals per a una missió transformadora	4
2.1	Reparar el que s'ha trencat: cap a un sistema alimentari sostenible i just	4
2.2	Avançar cap a sistemes agroalimentaris circulars	5
	Sistemes Alimentaris Locals de Base Agroecològica (SALBA).....	5
	Sistemes Alimentaris de Ciutat-Regió	7
2.3	La proximitat, un element clau per repensar el sistema agroalimentari.	10
	La Venda de Proximitat a Catalunya.....	11
3.	Exploració de la situació actual	12
3.1	Què es produeix i quant es produeix?	15
3.2	Què es consumeix i com es relaciona amb la producció?.....	15
4.	Construint el camí: proposta estratègica per avaluar la transició alimentària	17
4.1	Teoria del canvi: Missió Alimentació Saludable	18
	Eixos de Canvi i Resultats esperats.....	18
	Eix de canvi 1. Producció agrària sostenible.	18
	Eix de canvi 2. Distribució i comercialització.....	22
	Eix de canvi 3. Consum responsable.	25
	Eix de canvi 4. Dieta saludable.	27
	Eix de canvi 5. Equitat en la cadena alimentària.....	29
5.	Taller participatiu a partir dels indicadors preliminars	32
6.	Conclusions	33
7.	Recomanacions	34
8.	Bibliografia	36
	Annexos.....	41
	Annex A. Taula d'indicadors revisats	42
	Annex B. Guió del taller participatiu realitzat el 28/5/2025 amb les entitats de recerca de la CARM	51
	Annex C. Relatoria del taller 'Revisió de l'indicador de compromís de la Missió d'Alimentació 2030'	54
	Annex D. Presentació dels resultats de l'estudi 'Reconfiguració del compromís de la Missió d'Alimentació 2030'. Juliol 16, 2015.	66

1. Introducció

1.1. Context i objectiu de l'encàrrec

L'encàrrec s'emmarca en el procés de revisió del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030 de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB). Actualment, aquesta missió estableix que el 60% de les dietes de la població de la RMB en el 2030 hauria de basar-se en productes de proximitat, definits com aquells produïts a Catalunya. Aquesta xifra, però, es basa en dades inicials limitades, derivades d'una enquesta impulsada per Prodeca a l'any 2022 sobre hàbits alimentaris. Aquesta enquesta es va fer a unes 500 persones, d'entre 25 i 65 anys, responsables de la compra d'aliments en les seves famílies. El 70% d'aquestes persones eren de la demarcació de Barcelona. Segons els resultats de l'enquesta, el 45,8% de la cistella de la compra (alimentació i begudes) corresponia a producte local (procedent de tot Catalunya). No obstant això, des de l'Oficina Conjunta d'Alimentació Sostenible (OCAS) es planteja la necessitat de revisar i redefinir aquest objectiu, basant-se en dades més robustes i en una anàlisi més detallada.

En aquest sentit, l'OCAS sol·licita l'encàrrec a l'Observatori per a la Recerca i l'Acció en Alimentació (FARO, Universitat de Barcelona) amb la finalitat d'aportar evidències i assessorament en el procés de revisió de la Missió d'Alimentació Saludable 2030.

El treball realitzat per FARO es centra en les tres tasques següents:

1. **Cerca de dades i indicadors existents** vinculats al concepte de proximitat i els diferents matisos:
 - a. Revisió de dades i indicadors disponibles del territori, per seleccionar les dades que puguin ser útils per redefinir criteris i indicadors.
2. **Redacció d'un informe tècnic que planteja** propostes i recomanacions a tenir en compte en el procés de redefinició del compromís de la missió.
3. **Disseny d'un taller participatiu** amb entitats de recerca on es defineixen els criteris per redefinir el compromís de la missió i identifiquin els indicadors que mostrin l'avanç en els diferents àmbits de la missió¹.

1.2 Antecedents

El sistema agroalimentari de Catalunya, de la mateixa manera que el de moltes altres regions, es troba en una cruïlla crítica a causa del seu gran impacte ambiental i davant el dret a l'alimentació de la població (Generalitat de Catalunya, 2024b), fet que planteja seriosos reptes de sostenibilitat a mitjà i llarg termini (Generalitat de Catalunya, 2020). En aquest context, el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona (PEMB) ha impulsat la Missió d'Alimentació Saludable, en el marc del Compromís Metropolità 2030, amb l'objectiu d'afrontar de manera transformadora i transversal els principals reptes del sistema alimentari metropolità. Aquesta iniciativa s'emmarca en un context d'emergència climàtica, desigualtats socials i la necessitat urgent d'una transició ecològica (PEMB, 2022).

¹ Inicialment l'objectiu era redefinir l'indicador del compromís, però a través de l'estudi i el taller el focus es va desplaçar cap a la identificació d'indicadors que mostrin l'avanç en els diferents àmbits de la missió.

Per donar-hi resposta, el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona (PEMB) va impulsar la Missió d’Alimentació Saludable en el marc del Compromís Metropolità 2030. La seva concepció s’ha basat en un procés col·lectiu i participatiu: inicialment dins del procés Barcelona Demà, amb la participació ciutadana als cicles metropolitans, i posteriorment mitjançant tres tallers amb persones expertes i representants de la quintuple hèlix (administracions, món acadèmic i de recerca, sector privat, organitzacions socials i ciutadania).

En aquest procés van participar activament entitats i institucions clau com Mercabarna, l’IERMB, la Diputació de Barcelona, la Universitat de Barcelona, el Col·legi d’Economistes, Unió de Pagesos, el CREDA-UPC, PRODECA i la Direcció General d’Empreses Agroalimentàries de la Generalitat, l’AMB, la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, PIMEC Agroalimentària, KSNET i el mateix PEMB, entre d’altres. Aquest ampli consens s’ha articulat amb l’espai de governança de la Carta Alimentària de la Regió Metropolitana de Barcelona (CARM), que actua com a espai de referència per custodiar la missió, establir noves aliances i coordinar processos a escala metropolitana.

La missió també s’emmarca en els compromisos polítics previs que han consolidat el paper de l’alimentació en l’agenda pública: l’adhesió de Barcelona al Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà (2015), l’aprovació del Pla Estratègic de l’Alimentació de Catalunya 2021-2026, els plans específics de la Diputació i de l’AMB, i la designació de Barcelona com a Capital Mundial de l’Alimentació Sostenible (2021).

Amb aquests antecedents, la Missió d’Alimentació Saludable es proposa garantir l’accés universal a una alimentació més saludable, sostenible i justa. Basada en la CARM, s’ha identificat la proximitat com un eix estratègic a partir del qual impulsar transformacions profundes en el sistema alimentari. Aquestes transformacions no només pretenen millorar la salut i la sostenibilitat del sistema, sinó també reforçar-ne la rellevància econòmica i el seu paper com a motor de cohesió territorial. Per fer-ho possible, la Missió ha definit cinc àmbits clau d’intervenció (PEMB, 2023; Imatge 1).

Imatge 1. Àmbits d’actuació de la Missió d’Alimentació Saludable 2030. (Font: PEMB, 2023).

Tot i que la Missió identifica la proximitat com a eix estratègic que pot contribuir, per exemple, a reduir la petjada del transport, cal reconèixer que, per si sola, aquesta mesura no resol els problemes estructurals del sistema agroalimentari. Sense una transformació profunda cap a un model de producció sostenible, un increment de la producció local podria fins i tot agreujar els impactes negatius sobre el medi ambient, l'economia i la salut. Augmentar la producció sota un model convencional perpetua pràctiques intensives que deterioren els recursos naturals i accentuen les desigualtats existents (Majewski et al., 2020; Torres et al., 2022).

Segons l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO, 2018) i el Grup d'Alt Nivell d'Experts (HLPE, High Level Panel of Experts, 2019), l'agroecologia representa una estratègia fonamental per avançar cap a sistemes alimentaris més sostenibles, justos i resilents. La FAO destaca que "l'agroecologia és un enfocament clau per assolir la seguretat alimentària i la nutrició, alhora que s'aborden els reptes urgents del canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat i les desigualtats socials" (FAO, 2018, p. 4). En la mateixa línia, el HLPE assenyala que "els enfocaments agroecològics tenen el potencial de transformar els sistemes alimentaris, abordar les causes arrel de la fam i la malnutrició, i donar suport a la realització del dret a una alimentació adequada" (HLPE, 2019, p. 11). Així doncs, ambdues institucions reconeixen l'agroecologia no només com una pràctica agrícola, sinó com un enfocament integral per a la transformació dels sistemes agroalimentaris (Gliessman, 2016). Per això, avançar cap a un sistema alimentari sostenible requereix una transició agroecològica real. Això implica reduir progressivament la ramaderia intensiva a Catalunya i promoure formes de producció que respectin els límits ecològics, com ara l'agricultura regenerativa i extensiva. És fonamental prioritzar conreus més resilents i amb menor demanda hídrica, com les llegums i els cereals adaptats al clima mediterrani, i alhora adoptar pràctiques que redueixin l'ús de fertilitzants químics, millorin la qualitat del sòl i protegeixin els recursos hídrics.

Igualment, cal impulsar la transició energètica del sector agroalimentari, disminuint la dependència dels combustibles fòssils mitjançant la incorporació d'energies renovables i tecnologies més eficients. Aquestes mesures no només redueixen l'impacte ambiental, sinó que també enforteixen la resiliència econòmica del sector i contribueixen a una alimentació més saludable per a la població.

En aquest sentit, Catalunya té una oportunitat estratègica per liderar aquest canvi cap a un model agroalimentari més just, resilient i equilibrat, on la sostenibilitat social, hídrica, energètica i ecològica sigui una prioritat. Aquest procés ha de comptar amb un lideratge ferm per part de les administracions locals, municipals, regionals i autonòmiques, que garanteixi una transició alineada amb l'interès públic i capaç de respondre als reptes actuals sense comprometre el benestar de les futures generacions.

1.3 Revisió del Compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 2030

Aquest estudi ofereix una anàlisi estructurada en tres nivells: conceptual, diagnòstic i propositiu.

En primer lloc, la **Secció 2: Bases conceptuais per a una missió transformadora** presenta una síntesi teòrica sobre els principals problemes del sistema alimentari actual, centrada en la noció de fractura metabòlica i les vies proposades per superar-la. S'hi analitzen diversos enfocaments procedents de la literatura científica que aborden la insostenibilitat del sistema alimentari, un repte ja reconegut per la Missió. En aquest marc, s'examina el concepte de proximitat des de diferents perspectives teòriques i operatives, i es revisen els marcs conceptuais més utilitzats per transformar els sistemes alimentaris urbans i metropolitans cap a la sostenibilitat.

A partir d'aquesta base, la **Secció 3: Exploració de la situació actual** revisa dades, capacitats i límits per estimar la viabilitat pràctica de la Missió a partir de l'anàlisi de fonts secundàries i dades existents. En aquest apartat es respon a les preguntes: Què es produeix i quant es produeix a Catalunya? Què i com es consumeix? permetent identificar els principals reptes a superar. A més d'oferir un diagnòstic general, aquesta secció identifica els inputs necessaris per al disseny d'indicadors més rellevants i operatius, que complementin i vagin més enllà de l'indicador actual de percentatge de proximitat.

Finalment, la **Secció 4: Construint el camí: proposta estratègica per avaluar la transició alimentària** proposa una fulla de ruta basada en una teoria del canvi. Aquesta metodologia permet identificar les condicions necessàries per assolir una transformació sistèmica, incloent-hi les palanques de canvi, els passos prioritaris i els indicadors de seguiment per a cada etapa. La fulla de ruta constitueix una proposta d'acció concreta que pot guiar els propers passos de la Missió d'Alimentació cap a l'any 2030.

2. Bases conceptuals per a una missió transformadora

Aquesta secció presenta, en primer lloc, els problemes socioecològics dels sistemes alimentaris actuals. Després, es resumeixen els principals enfocaments conceptuals recollits a la literatura recent i promoguts per organismes com la FAO i la Unió Europea. Finalment, s'analitzen les diferents definicions del concepte de proximitat i la seva aplicació al context de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB).

2.1 Reparar el que s'ha trencat: cap a un sistema alimentari sostenible i just

L'expansió de l'agricultura industrial i la urbanització han provocat transformacions profundes en els sistemes socioecològics, alterant tant les formes de producció i consum d'aliments com els cicles naturals de nutrients i les relacions històriques entre els éssers humans i la natura. Aquesta desconexió entre els fluxos de matèria i energia que tradicionalment vinculaven les zones rurals i urbanes és el que es coneix com a ruptura metabòlica (Tello & González de Molina, 2017).

En els sistemes agraris tradicionals, els nutrients que les plantes extreuen del sòl retornen mitjançant pràctiques com el compostatge de residus orgànics o la fertilització amb fems. Amb la intensificació agrícola i la globalització del comerç d'aliments, aquest equilibri s'ha trencat. Actualment, la producció se centra a les zones rurals, mentre que el consum es dona, en la seva major part, en entorns urbans allunyats. Aquest distanciament incrementa la petjada ecològica, desestabilitza els ecosistemes locals i genera residus orgànics urbans que, en lloc de retornar al sòl, acaben a abocadors o en sistemes de tractament de residus. Paral·lelament, els sòls agrícoles depenen cada cop més de fertilitzants sintètics i d'energia fòssil per mantenir-ne la fertilitat (Menegat et al., 2021), augmentant la vulnerabilitat del sistema alimentari, la contaminació per nitrogen i fòsfor (ACA, 2022), la degradació del sòl i la pèrdua de biodiversitat.

Aquesta desconexió no és només material, sinó també cultural, social i política. La migració del camp a la ciutat ha reduït la població activa agrària i ha afavorit la concentració de terres i la industrialització de la producció agrícola. A més, la lògica del mercat global prioritza la rendibilitat immediata per sobre de la sostenibilitat, cosa que ha intensificat la degradació dels sòls, la pèrdua de biodiversitat i la contaminació de l'aigua i l'aire, agreujant la crisi climàtica i la fragilitat dels sistemes alimentaris (González de Molina & López-García, 2021).

Superar aquesta ruptura metabòlica exigeix reconstruir les connexions rural-urbana, promovent una relocalització de la producció d'aliments i enfortint ecosistemes agrícoles sostenibles. En aquest sentit,

l'agroecologia, en integrar coneixements tradicionals i innovació sostenible, emergeix com una alternativa per afrontar aquests reptes (Gliessman et al., 2016; Gliessman et al., 2023). Els seus principis clau (ex. tancar els cicles de nutrients, diversificar la producció i integrar agricultura i ramaderia) permeten reduir la dependència d'insums externs, restaurar la fertilitat dels sòls i reforçar la resiliència dels agroecosistemes. A més, impulsa la creació de xarxes alimentàries alternatives i circuits curts de comercialització com els mercats locals, cooperatives, cistelles agroecològiques, facilitant l'accés dels petits productors/es als mercats urbans, acostant aliments frescos i de qualitat a la població, enfortint les economies locals i reduint la petjada ecològica del transport (Sanz-Cañada et al., 2023). També fomenta relacions més directes entre les persones productores i consumidores, impulsant una alimentació més conscient i sostenible.

Tanmateix, tancar la ruptura metabòlica no només implica reduir distàncies físiques, sinó reconfigurar profundament les relacions entre producció, distribució i consum a escales locals i regionals. Per a això, és imprescindible comptar amb evidència concreta sobre la capacitat productiva local i el potencial d'abastir les ciutats mitjançant circuits curts.

Basant-nos en l'evidència disponible, en aquest informe s'aprofundirà en dos marcs conceptuals que resulten clau per a la transició cap a sistemes alimentaris sostenibles, equitatius i resilents: els sistemes alimentaris locals de base agroecològica (Sanz-Cañada et al., 2023; López-García & González de Molina, 2021b) i els sistemes alimentaris ciutat-regió (Blay-Palmer et al., 2018; FAO, CIRAD & RUAF, 2022). Ambdós enfocaments posen al centre la producció local, la gestió ecològica dels recursos, la seguretat i sobirania alimentària, i una governança participativa, capaç de reconstruir les relacions trencades entre les ciutats i la resta del territori.

2.2 Avançar cap a sistemes agroalimentaris circulars

Un sistema agroalimentari veritablement sostenible ha de ser capaç de tancar els cicles de nutrients, des de la producció fins al consum, i de tornada a la terra. En el context de la RMB, aquest tancament de cicles és un dels grans reptes doncs la matèria orgànica i els nutrients que es consumeixen als centres urbans difícilment retornen als sòls d'origen. Per fer front a aquest repte, cal pensar en dos nivells d'organització complementaris:

Nivell 1: Sistemes alimentaris locals de base agroecològica, amb estructures productives orientades a la circularitat, capaces de tornar nutrients al sòl, minimitzar residus i afavorir la relocalització dels cicles biogeoquímics.

Nivell 2: Articulació territorial en clau ciutat-regió, que permeti interconnectar aquests sistemes locals, aprofitar especialitzacions complementàries i garantir un proveïment alimentari diversificat, suficient i sostenible a escala metropolitana.

Aquesta aproximació permet pensar en una estructura de sistemes agroecològics de base local interconnectats a Catalunya, que s'alineïn territorialment i funcional amb la regió metropolitana de Barcelona.

Sistemes Alimentaris Locals de Base Agroecològica (SALBA)

Els SALBA representen un model de producció d'aliments que es fonamenta en principis agroecològics, promovent la biodiversitat, el tancament de cicles de nutrients i la integració dels productes a mercats locals (Sanz-Cañada et al., 2023). Aquests sistemes busquen contrarestar els impactes negatius de

l'agricultura industrial, alhora que promouen l'equitat social i econòmica, fent-ne una solució prometedora per millorar la seguretat alimentària i la sostenibilitat, particularment en contextos urbans. S'ha trobat que els sistemes alimentaris localitzats poden reduir les emissions associades al transport, enfortir la resiliència comunitària (Mundler & Laughrea, 2016) i promoure la biodiversitat (Pradhan et al., 2020; Bénéd, 2020).

Els SALBA es caracteritzen per ser xarxes locals que inclouen finques, elaboració artesanal, petits distribuïdors, proveïdors d'insums i institucions locals. Aquestes xarxes promouen la col·laboració entre actors i organitzacions i impulsen noves formes d'institucionalització, polítiques públiques i models de governança des de baix (*bottom-up*). Mitjançant aquest enfocament, es fomenta el ressorgiment d'identitats culturals i històriques locals, enfortint l'arrelament territorial i maximitzant tant la sostenibilitat ecològica com la social. L'agroecologia s'integra amb la identitat alimentària local, i es promou la proximitat organitzacional i l'ús de cadenes de subministrament curtes que contribueixen a la conservació del capital biofísic i la biodiversitat.

El model dels SALBA està basat en cinc dimensions clau que n'asseguren l'efectivitat:

I. Diversificació agroecològica i especialització econòmica: Integrant un equilibri entre pràctiques agrícoles diversificades i l'especialització econòmica local, afavorint una major resiliència davant de crisis climàtiques i econòmiques.

II. Relacions socioeconòmiques localitzades: Fomentant vincles directes entre les persones productores i consumidores, donant suport als mercats locals i desenvolupant una economia solidària.

III. Models cooperatius: Desenvolupant estructures cooperatives per afrontar reptes logístics i comercials, facilitant una distribució més equitativa dels ingressos generats pel sistema alimentari.

IV. Governança democràtica: Impulsant un model de governança territorialitzada i participativa que faciliti la presa de decisions col·lectives, assegurant que tots els actors locals puguin influir en el disseny i la implementació de polítiques.

V. Tancament de la bretxa metabòlica entre el món rural i l'urbà: Promovent la interdependència entre les àrees rurals i urbanes, creant una sinergia que potencii la sostenibilitat i l'equitat, i que redueixi la dependència de cadenes de subministrament globalitzades.

Un component transversal dels SALBA és el seu enfocament territorial, el qual no és només fonamental per escalar l'agroecologia des de la granja cap al territori complet, sinó que també serveix de base per a polítiques públiques que orientin la transició ecològica de regions com la de Barcelona. Aquest model subratlla la importància d'aplicar principis participatius i democràtics a la presa de decisions, fent èmfasi en el desenvolupament territorial local. Per tant, aquests sistemes poden ser fonamentals per al disseny de polítiques relacionades amb les cadenes curtes de subministrament, l'agricultura periurbana i els mercats locals (Sanz-Cañada & Sánchez-Hernández, 2024).

Mitjançant aquest enfocament, els SALBA també fomenten una distribució més equitativa dels ingressos generats per la cadena alimentària. El sistema promou preus justos, cosa que no només millora la justícia social i econòmica, sinó que també contribueix a garantir l'accés a aliments saludables per a tots els membres de la comunitat.

Tot i que els SALBA ofereixen un full de ruta per transformar els sistemes alimentaris, promovent la cooperació, la governança inclusiva i la resiliència davant dels desafiaments ambientals i socials, la seva efectivitat dependrà de l'alineació amb les polítiques territorials vigents i de la capacitat dels actors locals per implementar aquests enfocaments en el context específic de cada territori.

Sistemes Alimentaris de Ciutat-Regió

La proposta de Sistemes Alimentaris de Ciutat-Regió (conegut com a CRFS, per les sigles en anglès) proposa una forma integrada d'entendre i gestionar la producció, distribució i consum d'aliments en un territori, connectant de manera més estreta les àrees rurals i urbanes. El seu objectiu principal és enfortir la resiliència dels sistemes alimentaris i dels mitjans de vida de les persones que en depenen, fent front a reptes com la seguretat alimentària, la sostenibilitat i el desenvolupament econòmic local (Blay-Palmer et al., 2018; Vaarst et al., 2018). Aquest model de sistema alimentari ha estat impulsat per iniciatives com les de la FAO, que subratllen la necessitat de vincular les àrees urbanes i rurals per construir sistemes més equilibrats i menys dependents de cadenes de subministrament llargues i vulnerables (Blay-Palmer et al., 2018).

Els CRFS es basen en la coordinació entre múltiples actors: governs locals, regionals i nacionals, productors/es agrícoles, distribuïdors/es, organitzacions de la societat civil i persones consumidores. Aquesta col·laboració cerca fomentar relacions més equilibrades i solidàries entre les zones rurals, periurbanes i urbanes, afavorint pràctiques sostenibles no només en la producció, sinó també en la distribució i el consum d'aliments (Blay-Palmer et al., 2018; Vaarst et al., 2018). A través d'aquestes xarxes, els CRFS contribueixen a millorar la nutrició, la seguretat alimentària i la cohesió social, alhora que promouen una governança millor dels sistemes alimentaris a escala regional.

Les estratègies clau inclouen fomentar la col·laboració multiactor per co-crear estructures de governança inclusives (Säumel et al., 2022), integrar l'agricultura urbana sostenible per millorar la producció i la resiliència locals (Pettenati, 2019; FAO, 2019) i reforçar la planificació rural-urbana per garantir un ús eficient dels recursos i una major autosuficiència (Krähmer et al., 2024). Aquestes mesures contribueixen a escurçar les distàncies entre la producció i el consum d'aliments, reduir els impactes ambientals i generar oportunitats econòmiques locals.

Transformant el Territori: Sistemes Alimentaris Locals de Base Agroecològica (SALBA) i Sistemes Alimentaris Ciutat-Regió

Tot i que se centren en aspectes i escales d'actuació diferents, tant els Sistemes Alimentaris Ciutat-Regió (CRFS, per les seves sigles en anglès) com els Sistemes Alimentaris Locals Agroecològics (SALBA) comparteixen l'objectiu de construir xarxes alimentàries més sostenibles, equitatives i resilients. . La Taula 1 resumeix les principals característiques d'aquests dos marcs de referència per la transició dels sistemes alimentaris.

Els CRFS tenen una visió més àmplia i estan concebuts per connectar les àrees urbanes amb les zones rurals del seu entorn, cercant l'eficiència en el subministrament d'aliments mitjançant la col·laboració entre diversos actors, com ara administracions públiques, productors/es a gran escala, distribuïdors/es i organitzacions de la societat civil. Aquest model promou la integració de polítiques i programes que enforteixin tant les àrees urbanes com les rurals, millorant la seguretat alimentària i la sostenibilitat regional, i reduint la dependència de les llargues cadenes de subministrament alimentari (Blay-Palmer et al., 2018).

Per la seva banda, els SALBA se centren en una producció d'aliments més local, basada en principis agroecològics que prioritzen la biodiversitat, el control local dels recursos i les relacions directes entre persones productores i consumidores. Aquest enfocament posa l'accent en la sostenibilitat ecològica i la justícia social, i promou pràctiques com l'agricultura urbana, el reciclatge de residus i la implementació d'un model d'economia circular. Tot plegat contribueix a enfortir la resiliència de les comunitats, alhora que reforça les economies locals i la cohesió social (Sanz-Cañada et al., 2023).

Les propostes de sistemes alimentaris sostenibles, tant des de l'enfocament ciutat-regió com des de la base agroecològica i local, pretenen reconfigurar les relacions entre la producció, la distribució i el consum d'aliments per fer front als reptes ecològics, socials i econòmics actuals. Aquests marcs proposen reduir la distància geogràfica entre persones productores i consumidores, enfortir l'economia local, garantir la seguretat alimentària i promoure la sostenibilitat ambiental (IPES-Food, 2016; Hetel et al., 2023; Tamburini et al., 2020).

La combinació d'ambdós enfocaments pot generar sinergies, ja que permet integrar l'eficiència dels CRFS amb els principis ecològics dels SALBA. Aquesta integració facilitaria la construcció de sistemes alimentaris més robustos, equitatius i sostenibles, on tant la dimensió regional com la local tinguin un paper complementari en la creació d'una xarxa alimentària veritablement resilient.

Taula 1. Característiques principals dels Sistemes Alimentaris de la Regió Urbana i dels Sistemes Alimentaris Agroecològics Locals.

Dimensió	Sistemes Alimentaris Ciutat-Regió (CRFS)	Sistemes Alimentaris Locals de Base Agroecològica (SALBA)
Objectiu	<p>Integrar la producció, distribució i consum d'aliments dins d'una regió urbana i les seves àrees periurbanes i rurals properes, amb l'objectiu de reduir la petjada de carboni i la dependència d'importacions. S'apropa productors/es i consumidors/es, es redueixen les intermediacions i es garanteixen preus justos. També es busca promoure l'autonomia alimentària de les ciutats per garantir un accés equitatiu a aliments saludables, prioritzant la producció local i reduint la vulnerabilitat davant crisis globals.</p> <p>Reduir la dependència de les importacions mitjançant la producció periurbana.</p> <p>Fomentar circuits curts de comercialització i sistemes de distribució més eficients.</p> <p>Millorar la resiliència climàtica a través de models de producció regenerativa.</p> <p>Promoure una governança alimentària inclusiva, integrant petits productors/es en les decisions polítiques.</p>	<p>Planificació territorial agroecològica: integració d'horts urbans, mercats locals i producció periurbana.</p> <p>Participació ciutadana en polítiques alimentàries a través de consells i plataformes multisectorials.</p> <p>Recuperació de sabers tradicionals, incorporant tècniques agrícoles ancestrals en la planificació urbana.</p>
Escala i abast	<p>Abarca els centres urbans i les àrees periurbanes o rurals properes.</p> <p>Connecta la demanda urbana amb una xarxa de productors/es i distribuïdors/es.</p>	<p>Actua a una escala més localitzada, sovint a nivell comunitari.</p> <p>Se centra en la producció i el consum hiperlocals, dins d'un àmbit geogràfic reduït.</p>
Pràctiques de producció	<p>Pot integrar una àmplia gamma de pràctiques: des d'agricultura urbana i periurbana fins a producció a gran escala en entorns rurals.</p> <p>Dona prioritat a un subministrament eficient d'aliments per satisfer la demanda urbana.</p>	<p>Es basa en mètodes agroecològics que prioritzen la biodiversitat, la salut del sòl i l'equilibri ecològic.</p> <p>Són pràctiques diversificades, de petita escala i regeneratives.</p>
Enfocament de sostenibilitat	<p>Pretén fer més sostenibles els subministraments alimentaris urbans mitjançant la reducció de la longitud de les cadenes de distribució i del malbaratament alimentari.</p> <p>Equilibra eficiència i sostenibilitat ambiental.</p>	<p>Arrelat en principis ecològics, amb èmfasi en la regeneració, la conservació i la resiliència.</p> <p>Busca actuar en harmonia amb els ecosistemes locals.</p>
Estructura econòmica i de mercat	<p>Sovint inclou sistemes de subministrament complexos que connecten productors/es rurals amb mercats urbans.</p> <p>Pot incloure tant canals directes com intermediaris, amb suport de polítiques públiques urbanes.</p>	<p>Prioritza les relacions directes entre productors/es i consumidors/es, i els mercats locals.</p> <p>Dona suport a la sobirania alimentària, el comerç just i la retenció dels beneficis econòmics dins de la comunitat.</p>
Política i governança	<p>Sol comptar amb el suport dels governs locals i formar part de plans de desenvolupament regional.</p> <p>S'integra en estratègies més àmplies de seguretat alimentària urbana i en marcs polítics integrats.</p>	<p>Sovint impulsat per moviments de base i iniciatives comunitàries.</p> <p>Pot dependre de la governança local i l'organització comunitària, amb suport de polítiques municipals.</p>
Dimensions socials i culturals	<p>Dissenyat per respondre a les necessitats de poblacions urbanes diverses, sovint integrant preferències alimentàries multiculturals.</p> <p>Pot actuar com a pont entre estils de vida rurals i urbans.</p>	<p>Fortament vinculat a les tradicions locals, els coneixements populars i la cultura alimentària.</p> <p>Emfatitza l'apoderament comunitari, el patrimoni cultural i la sobirania alimentària.</p> <p>Els productors comparteixen recursos, coneixements i canals de comercialització de proximitat.</p>
Reptes i oportunitats	<p>Reptes: coordinació entre múltiples actors, manca d'infraestructures i dificultats per equilibrar escala i identitat local.</p> <p>Oportunitats: planificació urbana, innovació política i creació de xarxes alimentàries resilents.</p>	<p>Reptes: escalar la producció i distribució sense perdre els principis ecològics.</p> <p>Oportunitats: regeneració ambiental, apoderament comunitari i mitjans de vida locals sostenibles.</p>
Exemples	<p>A Quito (Equador), la planificació del CRFS ha permès reduir la vulnerabilitat davant crisis alimentàries mitjançant l'abastiment des de zones rurals properes.</p>	<p>Xarxes de mercats agroecològics en ciutats com Rosario (Argentina), on les polítiques municipals han fomentat la producció agroecològica en zones periurbanes.</p>

Font: Elaboració pròpia (LaRota-Aguilera i Homs, 2025) basat en López-García i González de Molina (2021a, 2021b), Sanz-Cañada et al. (2023).

2.3 La proximitat, un element clau per repensar el sistema agroalimentari.

Encara que els CRFS (sistemes alimentaris ciutat-regió) i els SALBA (sistemes alimentaris locals de base agroecològica) operen a diferents nivells i sota diversos principis, ambdós models requereixen circuits curts d'aprovisionament d'aliments per garantir l'eficiència en la distribució i reduir les externalitats negatives, com ara les emissions de CO₂ derivades del transport. Els CRFS, en integrar tant àrees urbanes com rurals, depenen de cadenes d'aprovisionament més curtes per enfortir la resiliència davant les crisis i fomentar el desenvolupament econòmic regional. Els SALBA, en prioritzar l'agricultura local i la proximitat entre la producció i el consum, es basen directament en aquests circuits curts per reduir costos logístics, promoure l'economia local i garantir aliments frescos i sostenibles.

Per reconfigurar el compromís de la Missió d'Alimentació Saludable, cal revisar de manera crítica el concepte de proximitat i com pot aplicar-se de forma efectiva en el sistema alimentari de la RMB. La proximitat ha estat conceptualitzada des de múltiples dimensions. Chicoine et al. (2022) en identifiquen fins a nou (geogràfica, relacional, funcional, d'accés, etc.), mentre que Eriksen (2013) resumeix l'enfocament en tres dominis àmpliament utilitzats: geogràfic, relacional i basat en valors. En aquesta línia, Binimelis i Descombes (2010) també distingeixen entre una proximitat espacial que implica la relocalització de la producció i el consum, i una proximitat social que busca enfortir els vincles entre actors. Aquestes perspectives conviden a superar una visió reduccionista centrada únicament en la distància física. Proximitat implica també relacions de confiança, intercanvi de coneixements i xarxes col·laboratives que articulin territoris més sostenibles, resilents i justos.

Taula 2. Les tres dimensions de la proximitat. Elaboració: pròpia, basada en Eriksen (2013)

Proximitat geogràfica	Proximitat relacional	Proximitat basada en valors
<ul style="list-style-type: none"> • Considera la distància física entre la producció i el consum dels aliments. • Ressalta la importància de minimitzar el transport per reduir l'impacte ambiental i donar suport a les economies locals 	<ul style="list-style-type: none"> • Se centra en les relacions i connexions entre persones productores i consumidores. • Destaca la importància de la confiança, la transparència i les interaccions directes en els sistemes alimentaris locals, cosa que pot enfortir els llaços comunitaris i la confiança entre el consum i la producció. 	<ul style="list-style-type: none"> • Abarca els valors compartits i les connexions culturals entre persones consumidores i productores (ex. producte ecològic, agroecològic, just). • Inclou consideracions sobre sostenibilitat, pràctiques de producció ètica i identitat cultural, factors que poden influir en les preferències dels consumidors/es i en el seu suport als aliments locals.

Tot i això, fomentar la proximitat no garanteix per si sola ni la sostenibilitat ni l'equitat. Un aliment produït a Catalunya —com la carn intensiva o l'alvocat— pot tenir impactes ambientals o socials negatius que contradiuen els principis de justícia alimentària. Així mateix, els circuits curts de comercialització (CCC) poden incloure relacions directes entre grans cooperatives i supermercats, sense necessàriament afavorir models agroecològics o de petita escala (Reina-Usuga et al., 2023; Filippini et al., 2023). Les xarxes alimentàries alternatives més robustes són aquelles centrades en el procés i no només en el producte, incorporant estàndards laborals, benestar animal o justícia territorial (Jarosz, 2008; Forssell & Lankoski, 2015). A més, dependre de models productius especialitzats i fràgils davant de pertorbacions externes, com les sequeres extremes, limita la resiliència del sistema (Hertel et al., 2023; IPES-Food, 2016; Tamburini et al., 2020).

Des d'aquesta perspectiva, la proximitat s'ha d'entendre com a mitjà estratègic, no com a fi en si mateix. El seu valor és facilitar formes de cooperació rural-urbana, enfortir la governança territorial i donar suport a sistemes alimentaris capaços d'adaptar-se al canvi climàtic i altres contextos de crisi.

En aquest sentit, es fa necessari que la Missió d'Alimentació Saludable complexitzi l'ús del terme, tenint en compte que no n'hi ha prou que els aliments frescos siguin "de Catalunya" o que incloguin segells que considerin definicions només geogràfiques i relacionals (per exemple, el segell del decret Decret 24/2013) sinó que també cal considerar la inclusió de criteris de valors com la producció ecològica i agroecològica. Per tant, activar la proximitat requereix polítiques públiques que reconeguin la seva complexitat i l'articulin amb una transició agroecològica profunda.

La Venda de Proximitat a Catalunya

La venda de proximitat a Catalunya es regula des del Decret 24/2013, que estableix un sistema oficial d'acreditació per reconèixer i impulsar la comercialització directa entre productors/es agraris i consumidors/es. Aquest model inclou la venda directa (sense intermediaris) i la venda en circuit curt (amb un màxim d'un intermediari), i s'identifica mitjançant un logotip de la Generalitat que dona garanties de transparència i traçabilitat. L'objectiu és acostar les persones productores a les consumidores, reforçar l'economia local, promoure un consum responsable i reduir l'impacte ambiental del transport i la distribució.

Actualment, la Generalitat de Catalunya reconeix dues modalitats de venda de proximitat. La primera és la **venda directa**, en què no hi intervenen intermediaris, i el producte arriba directament del productor/a o d'una agrupació de productors/es al consumidor/a. Aquesta venda pot dur-se a terme a la pròpia explotació, en mercats locals, fires, o mitjançant venda ambulants i a domicili. És obligatori que als punts de venda s'exhibeixi el logotip acreditatiu corresponent. La segona modalitat és el **circuit curt**, que implica la presència d'un únic intermediari, com ara un establiment minorista, una agrotiga o un restaurant. Aquest model permet una distribució més àmplia sense perdre el vincle amb la producció local.

Els productes que poden acollir-se a aquesta acreditació inclouen tant aliments com productes no alimentaris (per exemple, fusta, suro o plantes ornamentals). Tanmateix, en queden exclosos els productes recollits del medi natural, així com els de caça i pesca.

L'adhesió al sistema de venda de proximitat és voluntària i gratuïta. Per obtenir l'acreditació, els productors/es han d'estar inscrits al Registre d'Explotacions Agràries o Ramaderes de Catalunya i

presentar anualment la Declaració Única Agrària (DUN). Un cop aprovada la sol·licitud, poden utilitzar el logotip oficial de la Generalitat que certifica la seva participació en aquest model de comercialització.

Tot i que la perspectiva de la proximitat que ofereix aquest decret, comporta múltiples beneficis —per als productors/es, una major rendibilitat i reconeixement; per als consumidors/es, la garantia d'adquirir productes locals i frescos—, i contribueix a la sostenibilitat reduint la petjada ambiental del transport i afavorint l'economia local, també presenta algunes limitacions.

Concretament, el model vigent s'alinea principalment amb dues dimensions de la proximitat definides a la literatura: la proximitat geogràfica, que valora la distància física curta entre producció i consum, i la proximitat relacional, que posa èmfasi en les relacions directes i de confiança entre productors/es i consumidors/es. Aquestes dimensions són essencials per reduir l'impacte ambiental i reforçar els vincles comunitaris.

Tanmateix, queda fora de l'equació la dimensió de proximitat basada en valors, que inclou criteris com la sostenibilitat ambiental, la justícia social, la producció ecològica o l'adhesió a pràctiques agroecològiques. L'absència d'aquest enfocament pot limitar el potencial transformador del model, ja que no garanteix que els aliments comercialitzats sota la categoria de proximitat compleixin amb estàndards ètics o ecològics més elevats. Això suposa un repte si es vol avançar cap a sistemes alimentaris realment sostenibles i alineats amb els principis de l'agroecologia i la sobirania alimentària.

En aquest sentit, una ampliació de la definició institucional de proximitat que incorpori també els valors compartits entre les persones consumidores i productores podria potenciar significativament la contribució del model a la transició agroecològica i a la resiliència territorial.

3. Exploració de la situació actual

Per tal de revisar el concepte de proximitat en el context del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable, es parteix dels 5 àmbits d'intervenció proposats per la pròpia Missió:

1. Producció Sostenible
2. Distribució i comercialització
3. Consum responsable
4. Dieta saludable
5. Equitat a la cadena alimentària

Aquests àmbits estan properament relacionats amb les dimensions que la literatura identifica per tal de portar a la pràctica el concepte de proximitat en l'alimentació, els quals es mostren a la Imatge 2. La definició de proximitat plantejada per la Missió inclou tant un criteri geogràfic (productes de l'agricultura catalana) com un criteri relacional (preferentment amb venda directa o amb un sol intermediari, segons el Decret de Proximitat²). Per avançar cap a l'objectiu d'abastir una part

² La venda de proximitat a Catalunya és un model de comercialització que permet als productors agroalimentaris vendre els productes directament al consumidor final, o mitjançant la intervenció d'un únic intermediari. Regulada pel Decret 24/2013 i la seva modificació mitjançant el Decret 254/2019, aquesta modalitat busca enfortir la connexió entre productors i consumidors, garantint la traçabilitat i l'autenticitat dels productes.

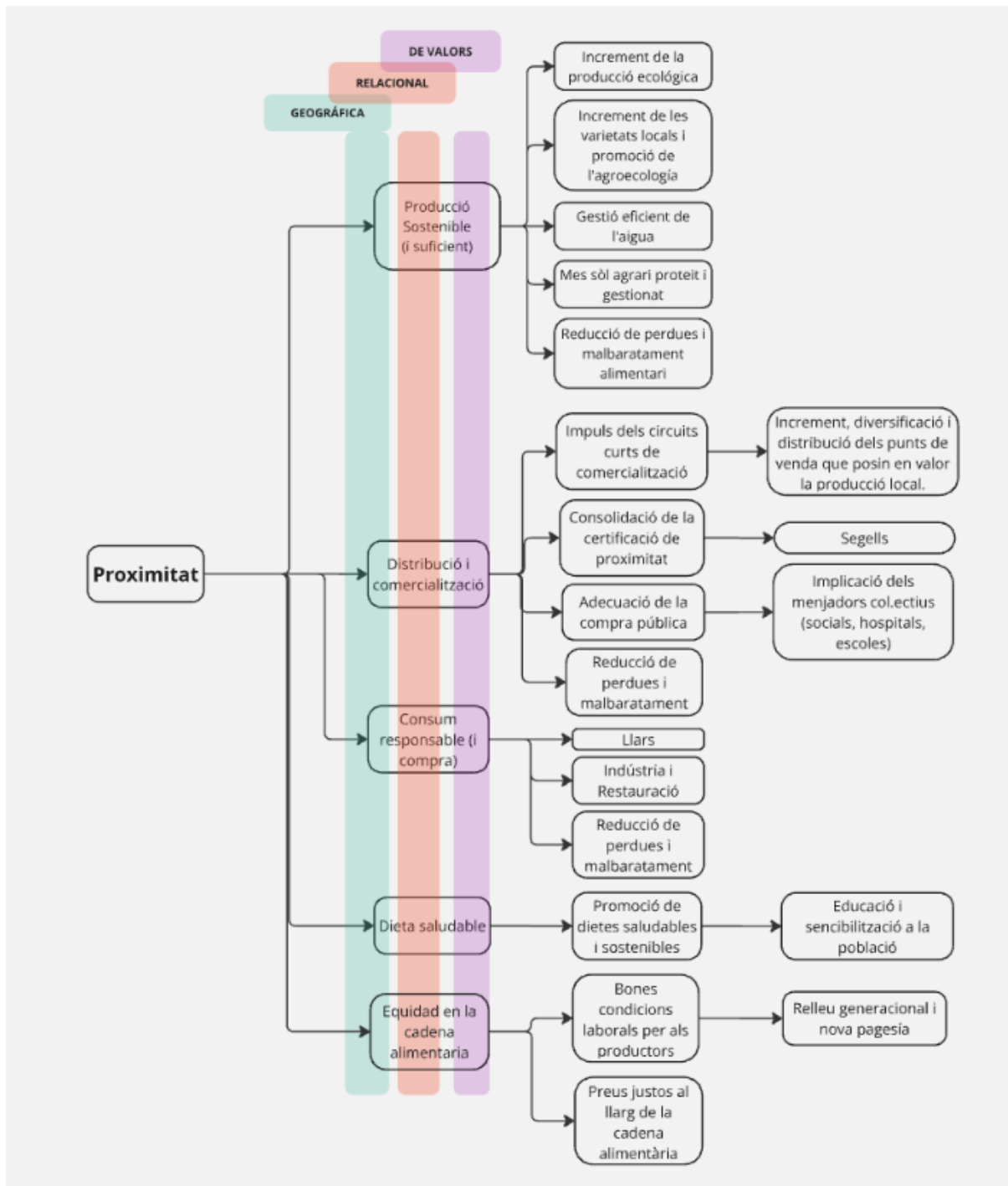
significativa dels aliments amb producció catalana, cal plantejar-se: és viable i factible assolir aquest objectiu en el context actual?

Per respondre aquesta pregunta i avaluar el compliment d'aquest objectiu de cara al 2030, és fonamental disposar d'un estudi de línia base que analitzi en detall la situació actual, reculli dades rellevants per àrees d'actuació i permeti desenvolupar mecanismes de seguiment eficaços. Aquesta informació és clau per dissenyar polítiques públiques que impulsin una producció, distribució i consum d'aliments locals que siguin sostenibles, justos i saludables.

Aquesta secció se centrarà a revisar els estudis previs i les dades disponibles sobre la capacitat productiva actual del territori català. S'analitzarà què es produeix, quin és el potencial productiu i quins tipus de producció existeixen. També es presentarà una aproximació preliminar a les dietes actuals de la població metropolitana, considerant la quantitat i tipus d'aliments que es consumeixen anualment.

Cal assenyalar que aquesta exploració no abasta altres aspectes fonamentals per implementar un sistema alimentari de proximitat integral, com la infraestructura i les xarxes de distribució, la viabilitat econòmica o els hàbits de consum. Aquesta limitació respon, en gran part, a la manca estructural de dades disponibles en moltes d'aquestes dimensions, fet que dificulta una planificació integral basada en l'evidència. Per aquest motiu, es recomana avançar, en el futur, cap a un estudi més exhaustiu que permeti abordar aquestes mancances d'informació.

En aquesta etapa, l'objectiu és oferir una radiografia general del sistema alimentari català, identificar els principals reptes i condicionants, i així establir una base sòlida per traçar un camí estratègic realista que orienti la implementació progressiva de la Missió d'Alimentació Saludable, ja en marxa.

Imatge 2. Àmbits i factors de rellevància per transitar a un sistema alimentari metropolità enfocat a la proximitat.

3.1 Què es produeix i quant es produeix?

La producció agroalimentària catalana està fortament orientada cap a la ramaderia intensiva i l'exportació. Tot i comptar amb unes condicions agroclimàtiques idònies, la superfície dedicada a cultius per al consum humà directe (hortalisses, llegums, fruites, patates) és de 118.619 ha, davant les 178.924 ha dedicades a farratges, 281.301 ha a cereals i aproximadament 215.965 ha per prats³ (DARPA-Generalitat de Catalunya, 2023). Aquesta estructura no respon a l'objectiu d'alimentar a la població local sinó a la lògica de potenciar un model ramader agroindustrial exportador. Així mateix, més del 75% de la carn produïda a Catalunya s'exporta, amb un valor de 5.233,9 M€ l'any 2022 (IDESCAT, 2024a). En aquest context, el sector porcí és el protagonista absolut de les exportacions (PRODECA, 2022). Paral·lelament, només el 14,7% de les fruites i hortalisses que arriben a Mercabarna són d'origen català i, per tant, més del 85% de les fruites i hortalisses que es consumeixen procedeixen de la importació (Mercabarna, 2023). Aquest desequilibri revela que el model actual prioritza el valor de mercat per sobre de la nutrició i la sobirania alimentària, generant una dependència d'importacions per a aliments essencials i deixant desateses les necessitats alimentàries de gran part de la població.

3.2 Què es consumeix i com es relaciona amb la producció?

Abans d'abordar aquesta secció cal assenyalar una limitació important: tot i que la dimensió del consum és un dels pilars de l'estudi i de l'indicador inicial de la Missió, la disponibilitat de dades específiques i robustes a escala metropolitana i autonòmica és molt reduïda. Aquesta mancança ja va ser un dels motius que va portar a plantejar la necessitat de redefinir i complexitzar l'indicador, de manera que no es basés únicament en percentatges generals de *consum* de proximitat. En aquest apartat, presentem les principals dades disponibles, tot reconeixent-ne les limitacions i la necessitat d'impulsar millors sistemes d'informació per poder mesurar de manera més acurada la relació entre consum i producció en la Regió Metropolitana de Barcelona.

Segons el Panel de Consum Alimentari, el consum per càpita a les llars de Catalunya l'any 2024 va ser de 627,6 kg. D'acord amb una estimació de la Generalitat de Catalunya (2025), basada en els valors mitjans del període 2018-2022, el consum total —sumant el dins i el fora de la llar— s'estima en 790,5 kg o litres per persona i any. Cal tenir en compte que resulta especialment difícil controlar i caracteritzar què consumeix la població fora de la llar, la qual cosa posa de manifest la necessitat de treballar de manera mancomunada amb el sector HORECA per tal d'entendre millor els hàbits alimentaris de la població de la Regió Metropolitana de Barcelona. En qualsevol cas, les dades disponibles mostren una desconexió profunda entre aquesta dieta i la producció local: la cistella d'aliments està formada principalment per productes frescos i vegetals (37% del volum) i, en grau més baix, per carnis (10% del volum), mentre que la producció agrícola catalana continua prioritant la ramaderia, la qual cosa evidencia un desajust entre la demanda de la població i l'oferta local (MAPA, 2023).

D'altra banda, la producció agrícola catalana no està alineada ni amb els hàbits reals de consum ni amb els valors emergents en matèria de sostenibilitat i proximitat. L'origen del producte només influeix en l'11,8 % de les decisions de compra, per darrere de criteris com la qualitat (54,4 %) o el preu (29,5 %) (Generalitat de Catalunya, 2024a). A més, el fet que el 76 % dels aliments s'adquireixin en

³ Correspondre a categoria "altra vegetació" (prats, pastures, herbassars, vegetació de zones humides, erms i àrees cremades), planterers i altres espais lligats a l'explotació, com ara les pistes forestals i els tallafocs (DARPA, 2025)

supermercats, on l'oferta de productes locals és escassa, aprofundeix la desconexió entre camp i ciutat (PRODECA, 2022).

L'evidència indica que l'autosuficiència alimentària de la RMB és extremadament baixa. Segons Sylla et al. (2022), Barcelona només podria autoabastir el 4 % de les seves necessitats alimentàries amb la seva superfície agrària utilitzada actual. L'estudi Terres que Alimenten (Callau et al., 2021) conclou que la demarcació de Barcelona només cobreix el 10 % de la seva demanda alimentària. Finalment, els darrers càlculs teòrics indiquen que, amb el model productiu i la dieta actuals, caldrien unes 1.720 mil hectàrees —és a dir, dos cops la superfície de Catalunya— per cobrir el 90 % del consum alimentari dels vuit milions d'habitants del país, fet que situa la taxa d'autoproveïment entorn del 49,4 % (Generalitat de Catalunya, 2025). Tot i que es tracta de dades generals i corresponen a un exercici teòric, ofereixen una base objectiva per reflexionar sobre els límits i els potencials de la producció agroalimentària catalana, ja que confirmen que, sota el model actual, ni la província, ni l'àrea metropolitana ni la Regió Metropolitana de Barcelona tenen capacitat per garantir una alimentació de proximitat generalitzada.

Les causes estructurals són múltiples. Només el 42% del territori està dedicat a cultius pel consum humà (hortalisses, llegums, tubercles i cereals) (Generalitat de Catalunya - DARPA, 2023). El 3,5 % de les explotacions controla el 36 % de la SAU, fet que limita l'accés a la terra per a nous productors/es (DARPA, 2023). A més, el 75 % dels productes alimentaris estan en mans de cinc grans cadenes de distribució, cosa que distorsiona els preus, les condicions de mercat i la diversitat alimentària (Callau et al., 2021).

Tot i alguns avenços, actualment el sistema alimentari de la Regió Metropolitana de Barcelona afronta reptes significatius relacionats amb la sostenibilitat ambiental, l'equitat en l'accés a aliments saludables, la dependència de cadenes de subministrament globalitzades i la precarietat del sector agroalimentari. La manca d'infraestructures per a la distribució de productes locals, el baix nivell de consciència sobre la importància de l'alimentació sostenible i la reduïda presència de productes agroecològics al mercat limiten la transició cap a un sistema alimentari més just i resiliència.

Malgrat aquest panorama, existeixen múltiples oportunitats de transformació. A partir del breu diagnòstic presentat i de les propostes derivades dels marcs dels Sistemes Alimentaris de Ciutat-Regió i dels Sistemes Alimentaris de Base Agroecològica, a continuació es proposen alguns dels objectius que el sistema alimentari de la RMB hauria de plantejar-se per avançar en el compliment de la Missió Alimentació Sostenible.

A. Reorientar el model productiu

- Reduir la dependència de la ramaderia intensiva, reconvertint part dels cultius farratgers en cultius de consum humà: hortalisses, llegums, cereals.
- Recuperar les més de 55.000 ha de terres agrícoles abandonades per destinar-les a producció agroecològica (Callau et al., 2021).
- Establir mínims de producció ecològica i convencional destinada al mercat català.

B. Activar una política d'accés a la terra

- Crear bancs de terres públics i privats per a nous agricultors/es.
- Incentivar el relleu generacional amb formació i suport a la producció agroecològica.
- Trencar amb la concentració de la tinença de la terra, diversificant la base productiva.

C. Enfortir els mercats de proximitat

- Impulsar compres públiques responsables amb mínims de producte local i ecològic a menjadors escolars, hospitals i serveis públics.
- Ampliar la xarxa de punts de venda especialitzats i augmentar la presència de productes locals en grans superfícies amb acords de distribució.
- Etiquetatge clar i campanyes de comunicació sobre “producte de proximitat”, connectant salut, frescor i benefici social.

D. Infraestructures i logística

- Invertir en centres logístics i de transformació comarcal per a fruites, hortalisses i llegums.
- Establir corredors alimentaris regionals i plataformes de distribució curta.

E. Reducció del malbaratament

- Eliminar el malbaratament alimentari, que encara representa entre 25 i 35 kg per persona a l'any i una pèrdua econòmica de 841 M€ (ARC & UAB, 2012).
- Consolidar sistemes de reaprofitament alimentari i compostatge a nivell municipal.

4. Construint el camí: proposta estratègica per avaluar la transició alimentària

Per a establir un objectiu de consum de proximitat, és essencial partir d'un diagnòstic rigorós de la situació actual. Això implica, en primer lloc, entendre que el concepte de proximitat és multifacètic: no es limita a la distància geogràfica, sinó que integra criteris relacionals (vincles de confiança, xarxes col·laboratives) i valors (sostenibilitat, justícia social). En segon lloc, cal reconèixer els principals obstacles identificats a les seccions anteriors: la pèrdua de superfície agrària, la forta dependència de les importacions, l'escassa presència de productes locals en la cistella de consum, el patró exportador de carn, els alts nivells de malbaratament i uns hàbits de compra condicionats pel preu i la comoditat. Només amb aquesta mirada holística podrem dissenyar objectius quantitius que siguin ambiciosos però realistes.

La definició d'un percentatge de consum de proximitat a la RMB dependrà de l'encreuament entre aquests reptes i les oportunitats que ofereix el context local. Per exemple, cal avaluar quanta terra agrària es pot destinar a cultius per a consum humà, quants productors/es es poden incorporar en canals curts de venda i fins a quin punt la ciutadania està disposada a prioritzar l'origen en les seves compres. A partir d'aquesta anàlisi, es podrà fixar un objectiu assolible i articular les polítiques i accions necessàries per a avançar cap a un sistema alimentari més sostenible i just.

Aquest exercici no parteix de zero, sinó que es fonamenta en els avançaments reeixits del 2022 per la CARM com a grup de treball de la Missió, quan es va definir una visió de canvi consensuada. A continuació es presenta la teoria del canvi, que reflecteix aquesta visió i amplia l'exercici previ amb l'objectiu de definir els principals resultats esperats per a cada àmbit d'acció (producció sostenible, distribució i consolidació, consum responsable, dieta saludable i equitat a la cadena alimentària), així com un llistat inicial d'indicadors amb les seves fonts i grau de viabilitat. Aquest material servirà de

base per al debat i la co-creació en futurs tallers participatius, així com per al seguiment dels avanços cap a la meta de consum de proximitat. Així mateix, aquest plantejament es va validar en un taller amb les entitats de recerca signants de la CARM el maig de 2025, assegurant el recolzament tècnic i la viabilitat de la proposta.

4.1 Teoria del canvi: Missió Alimentació Saludable

Missió Alimentació Saludable

Garantir l'accés a una alimentació saludable, sostenible, justa i accessible per a tota la població de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Visió de Canvi

Un sistema alimentari regional sostenible, resilient i just que garanteixi l'accés universal a aliments saludables i de proximitat, redueixi l'impacte ambiental, promogui l'equitat social en tota la cadena alimentària i enforteixi els sistemes alimentaris locals.

Supòsits:

- Hi haurà un suport polític continu per reforçar la producció i el consum local.
- Es mantindrà una estructura de preus competitiva davant de les importacions.
- La ciutadania respondrà positivament a les campanyes de sensibilització i altres polítiques d'incentius pel canvi d'hàbits alimentaris i de consum

Riscos:

- Pressió immobiliària sobre el sòl agrari.
- Manca de relleu generacional al sector agroalimentari.
- Canvis a la política comercial global que afectin la producció local.
- Dependència dels preus del mercat, sense intervenció pública per regular-los

Eixos de Canvi i Resultats esperats

Els resultats esperats per a la teoria del canvi es desprenen de la confluència de tres elements: la definició dels cinc àmbits d'intervenció de la Missió d'Alimentació Saludable (producció agrària sostenible, distribució i consolidació, consum responsable, dieta saludable i equitat a la cadena alimentària), els marcs conceptuals de Sistemes Ciutat-Regió i Sistemes Locals presentat a la secció 3. Els resultats per àmbit d'acció esperats es presenten a continuació:

Eix de canvi 1. Producció agrària sostenible.

El model productiu actual prioritza la ramaderia intensiva i l'orientació a mercats exteriors per sobre de la capacitat de satisfer les necessitats bàsiques de la població local. Bona part de les terres agrícoles es destinen a farratges per alimentar bestiar d'exportació, mentre que la producció d'hortalisses, fruites i llegums de consum directe tan sols cobreix una petita fracció del sòl cultivable. Aquesta lògica

no només compromet la sobirania alimentària, sinó que acumula impactes ambientals i socials: els sistemes convencionals depenen d'insums externs, erosionen els sòls i redueixen la biodiversitat, alhora que deixen sense espai a models de producció més resilents. Tanmateix, el clima mediterrani i la xarxa de petites explotacions agràries ofereixen un escenari favorable per a l'agroecologia: si apostem per diversificar cultius, recuperar varietats locals i promoure pràctiques de maneig ecològic, podrem reconvertir progressivament el sistema cap a la sostenibilitat.

En aquest context, cinc resultats esperats responen a la necessitat de traduir aquest potencial en transformacions concretes que assegurin la sobirania alimentària, redueixin la petjada ambiental i enforteixin la resiliència econòmica i social del territori:

- i. **Increment sostingut de la superfície gestionada amb pràctiques agroecològiques o ecològiques:** les finques han d'avançar de manera sostinguda cap a pràctiques que maximitzin la biodiversitat del sòl, redueixin l'ús d'agroquímics i afavoreixin cicles tancats de nutrients.
- ii. **Recuperació de varietats locals i diversificació de cultius:** reintroduir cultius adaptats al territori i vinculats al patrimoni alimentari augmentem la diversificació, la resiliència davant dels canvis climàtics i enfortim la identitat gastronòmica.
- iii. **Enfortiment de competències agroecològiques:** els productors/es necessiten formació continuada en tècniques com la rotació de cultius, la gestió de l'aigua i la producció d'adobs orgànics, així com assessorament per consolidar xarxes d'intercanvi de coneixements.
- iv. **Reducció de desapropietaments en origen:** mitjançant millors calendaris de collita, instal·lacions d'emmagatzematge adaptades i coordinació amb canals curts, és possible minimitzar les pèrdues i maximitzar el valor de la producció.
- v. **Disminució de l'impacte ecològic:** mesurar i corregir les petjades de carboni, aigua i sòl de cada explotació, adoptant pràctiques d'economia circular i maneig regeneratiu per revertir la degradació ambiental.

Revisió d'indicadors

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
% d'ús eficient de l'aigua	Percentatge d'explotacions agrícoles que utilitzen sistemes de reg eficients (goteig, sensors, etc.) en comparació al total	ACA, dades IRTA.	Catalunya	ND	Dades existents
% de producció ecològica (Volum)	Proporció de la producció agrícola total (en tones) que prové d'explotacions certificades ecològiques	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
% de producció ramadera certificada ecològica	Proporció de la producció ramadera total amb certificació ecològica reconeguda	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
% de sòl agrícola periurbà protegit per a ús agrícola sostenible	Proporció del sòl agrícola periurbà subjecte a figures de protecció i gestió sostenible	Ajuntaments		ND	Cal estimar o sistematitzar
% de superfície agrària útil dedicada a producció ecològica	Proporció del total de la SAU (Superfície Agrària Útil) ocupada per producció ecològica certificada	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
% de superfície agrària utilitzada	Proporció del sòl agrícola disponible que està realment en ús per a la producció alimentària	IDESCAT	Catalunya	2024	Dades existents
% de superfície agrícola gestionada de forma sostenible	Proporció del total de la superfície agrícola de la RMB que aplica pràctiques sostenibles reconegudes (agroecologia, rotacions, etc.)	Generalitat De Catalunya Programa Pas		ND	Sense info. Cal recollir
Accés a la terra per part de nous productors sostenibles	Nombre o percentatge de noves iniciatives agràries sostenibles que han accedit legalment a terres cultivables	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)		2023	Dades existents
Consum d'aigua per tipus de cultiu	Mitjana del volum d'aigua emprat per hectàrea segons tipus de cultiu (hortícoles, fruiters, cereals, etc.)	ACA, dades IRTA.	Catalunya	ND	Dades existents
Diversitat de cultius alimentaris al territori	Nombre de varietats o espècies agrícoles diferents cultivades regularment al territori	SIGPAC		ND	Cal estimar o sistematitzar
Emissions per pràctiques agrícoles	Emissions estimades de gasos d'efecte hivernacle derivades de pràctiques agrícoles (fertilització, maquinària, etc.)	IRTA - Inventari d'emissions atmosfèriques del sector agrari	Catalunya	2021	Dades existents

Nombre d'explotacions agrícoles que adopten pràctiques ecològiques	Total d'explotacions agràries que han integrat pràctiques reconegudes com a ecològiques, independentment de la certificació	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)		2023	Dades existents
Nombre d'explotacions agrícoles que adopten pràctiques sostenibles	Total d'explotacions agràries que segueixen criteris de sostenibilitat ambiental, social i econòmica (sense necessitat de certificació)	Generalitat De Catalunya Programa Pas	Catalunya	2024	Dades existents
Nombre d'horts urbans i periurbans	Nombre d'horts gestionats per col·lectius, famílies o entitats en entorns urbans o periurbans.	BCN Regional Institut metròpoli.	AMB	2024	Dades existents
Nombre d'infraestructures de transformació alimentària de suport a la producció agroecològica construïdes o millorades	Instal·lacions com escorxadors, obradors, magatzems o altres, orientades a facilitar la producció i transformació ecològica			ND	Sense info. Cal recollir
Nombre d'infraestructures de distribució de suport a la producció ecològica construïdes o millorades	Total d'equipaments (magatzems, punts de rentat, centres logístics, obradors compartits) nous o renovats que donen servei a la producció ecològica.	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023) Eineteca Agroecològica (2025) Generalitat de Catalunya- Infraestructures de transformació Alimentària (2025)	Catalunya	2023	Dades existents
Nombre de projectes de nova pagesia	Nombre de nous projectes agraris liderats per nous pagesos amb enfocament agroecològic o sostenible.	DIBA - Projecte "nova pagesia"	DIBA	2024	Dades existents
Nombre de varietats locals cultivades i recuperades a la regió	Total de varietats agrícoles autòctones que han estat reintroduïdes i es cultiven actualment.	Eixarcolant		ND	Sense informació. Cal recollir
Núm. d'incentius i ajuts destinats a la producció sostenible	Total d'instruments econòmics públics dedicats a fomentar la producció agrícola sostenible.	Generalitat de Catalunya		ND	Cal estimar o sistematitzar
Núm. d'iniciatives de formació i innovació en agroecologia	Nombre de projectes, cursos o activitats de capacitat i recerca aplicats a l'agroecologia.	CCPAE, xarxes de pagesia agroecològica		ND	Cal estimar o sistematitzar
Superfície (hectàrees) de sòl recuperat o en conversió	Sòl agrícola abandonat o en desús que ha estat recuperat per a usos agrícoles sostenibles.	SIGPAC		ND	Cal estimar o sistematitzar
Superfície de producció ecològica certificada o en transició	Total d'hectàrees registrades com a producció ecològica o en procés de conversió.	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents

Ús de fitosanitaris i fertilitzants sintètics	Quantitat total de fitosanitaris i fertilitzants químics sintètics utilitzats per hectàrea cultivada.	<u>IDESCAT (2024) e INE Enquesta industrial de productes.</u>	Catalunya	2023	Dades existents
---	---	---	-----------	------	-----------------

Estudis clau a realitzar

- Cartografia de sòls agrícoles i disponibilitat de terres productives a la regió.
- Avaluació de l'eficiència en l'ús de l'aigua a la producció agroalimentària.
- Diagnòstic sobre les tècniques de producció actuals i el seu impacte ambiental.
- Inventari de varietats locals cultivades i el seu nivell de recuperació.
- Estudi d'impacte ambiental de les pràctiques de distribució alimentària (food miles) i la petjada de carboni.
- Anàlisi de la viabilitat econòmica de la transició agroecològica a les explotacions locals.
- Anàlisi de la preservació del sòl agrícola periurbà per garantir el proveïment local.

Eix de canvi 2. Distribució i comercialització.

El sistema de distribució i comercialització alimentària a la Regió Metropolitana de Barcelona té una infraestructura poc adaptada per canalitzar productes locals i agroecològics cap al consumidor i els canals especialitzats estan debilitats. Gran part de l'oferta es concentra a grans superfícies i supermercats, on els productes de proximitat troben poca visibilitat i competeixen en desavantatge davant les mercaderies de procedència convencional i de llargues cadenes de subministrament. Al mateix temps, les xarxes de venda directa, els mercats de productors/es i els punts de venda de barri han anat perdent pes, fet que dificulta que les collites diversificades i de baix impacte agroecològic arribin a un públic ampli.

Aquest panorama contribueix a què la majoria de les fruites, hortalisses i elaborats locals quedin al marge dels canals dominants, reduint la seva escala comercial i limitant tant l'accés del consumidor a productes més sostenibles com la viabilitat econòmica de les explotacions petites i mitjanes. En aquest context, l'agroecologia, amb els seus cicles curts de nutrients, la diversificació i la regeneració de sòls, no s'integra plenament en la lògica de mercat, de manera que el seu desenvolupament queda relegat a nínxols reduïts.

Per revertir aquesta dinàmica i fer possible que l'agroecologia guanyi presència real en el mercat alimentari metropolità, cal desplegar mesures que enforteixin i diversifiquin els canals curts de comercialització, assegurin més visibilitat als productes locals i facilitin la connexió entre producció i consum; en aquest marc s'inscriuen els resultats esperats següents:

- La consolidació i la diversificació d'una xarxa metropolitana de canals curts (venda directa, mercats, botigues de barri i plataformes digitals) que ha d'estar connectada a la resta del país:** els productors/es tenen múltiples vies d'accés directe al consumidor, es redueixen els intermediaris i incrementa la disponibilitat de productes locals.
- Un increment del nombre de petits productors/es presents en punts de venda de gran afluència a la RMB:** més agricultors/es accedeixen a mercats urbans, augmentant la seva visibilitat i garantint una oferta més variada i propera als consumidors/es

- iii. **Un volum més gran de productes ecològics i de proximitat comercialitzats a Mercabarna:** la presència d'aliments sostenibles en el principal node de distribució majorista, facilita que els venedors minoristes i restauradors tinguin més opcions verdes i locals.
- iv. **Una millora de la traçabilitat, amb més etiquetatge i certificacions “eco” i “proximitat” accessibles al consumidor/a:** transparència sobre l'origen i els criteris de producció, reforçant la confiança i afavorint una tria més informada i responsable

Revisió d'indicadors

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
% d'aliments de proximitat en mercats i supermercats	Proporció d'aliments d'origen local disponibles als punts de venda majoritaris				Sense informació. Cal recollir
% de punts de venda amb productes de proximitat	Proporció d'establiments d'alimentació que ofereixen productes de proximitat	Einateca agroecològica, Pam a Pam - Listat productores y https://agroecologiaenxarxa.cat/reconnectem/catalog/	Catalunya	2024	Cal estimar o sistematitzar
Empreses i particulars adherits com a productors a la venda de proximitat	Evolució del nombre de productors que s'han registrat o han obtingut certificació per a la venda de proximitat (Segell Generalitat de Catalunya)	DARPA – Generalitat De Catalunya (2025)	Catalunya	2025	Dades existents
Facturació de cooperatives agroalimentàries	Volum total de vendes generades per cooperatives alimentàries locals				Sense informació. Cal recollir
Nombre de canals curts actius	Total d'iniciatives de venda directa o intermediaris mínims entre persones productores i consumidores (com mercats, grups de consum, venda online)				Sense informació. Cal recollir
Nombre de canals logístics alternatius operatius (cooperatives, hubs logístics de proximitat)	Plataformes de distribució alternatives als canals convencionals, gestionades localment o per actors cooperatius				Sense informació. Cal recollir
Nombre de contractes de compra pública d'aliments de proximitat	Nombre de licitacions o acords de compra d'aliments locals en menjadors escolars, hospitals, residències i altres serveis públics	Generalitat de Catalunya	Catalunya		Cal estimar o sistematitzar
Nombre de mercats de pagesos actius a la regió	Total de mercats en funcionament on els productors locals venen directament al consumidor	Xarxa de consum solidari Agora Pagesa		2025	Cal estimar o sistematitzar
Nombre de nodes logístics agroecològics que connecten la producció de proximitat amb els mercats urbans	Infraestructures o plataformes logístiques que faciliten el transport i la distribució d'aliments agroecològics.				Sense informació. Cal recollir
Nombre de plataformes que comercialitzen productes de proximitat	Plataformes digitals o físiques dedicades a la venda i promoció d'aliments locals.				Sense informació. Cal recollir
Petjada logística del subministrament alimentari (km recorreguts)	Mitjana de quilòmetres recorreguts pels aliments fins a arribar al consumidor final, dins el territori.				
Pressupost públic destinat al foment de canals curts i venda directa	Recursos econòmics destinats per les administracions públiques a donar suport a la venda directa i circuits curts de comercialització.				Cal estimar o sistematitzar
Quotes de Vendes per Sector i Canal Comercial ECO	Distribució de les vendes de productes ecològics per sector i tipus de canal comercial.	Roig i Martínez (2019)	Catalunya	2023	Dades existents
Vendes (€) d'aliments ecològics i de	Facturació en euros associada a la venda d'aliments ecològics i de proximitat dins				Sense informació. Cal recollir

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
proximitat en grans superfícies	de grans superfícies comercials.				
Volum d'aliments de proximitat amb origen Catalunya comercialitzats en circuits curts	Quantitat total d'aliments de proximitat comercialitzats mitjançant canals de venda de circuit curt a Catalunya.	<u>Terra PAGESA</u> i <u>Einatca</u> <u>Agroecològica</u>	Catalunya		Cal estimar o sistematitzar
Volum d'aliments de proximitat Catalunya comercialitzats a Mercabarna	Quantitat d'aliments de proximitat comercialitzats a Mercabarna provinents de Catalunya.	<u>Mercabarna - Informació estadística del mercat central de fruites i hortalisses</u>	Catalunya	2023	Dades existents

Estudis clau a realitzar

- Mapeig de la xarxa agroalimentària existent a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB), incloent cooperatives, mercats i plataformes digitals
- Realitzar un diagnòstic de les infraestructures existents (mercats, punts de venda, transport, etc.) i la seva capacitat per suportar una producció local més gran.
- Anàlisi dels circuits logístics i propostes d'optimització dels processos de distribució.

Eix de canvi 3. Consum responsable.

El sistema alimentari de la Regió Metropolitana de Barcelona presenta una marcada desconexió entre allò que es produeix i allò que es consumeix, i això afecta de manera especialment crítica la dimensió del consum responsable. D'una banda, l'oferta local, dominada per models agroindustrials i enfocada a l'exportació, no aconsegueix satisfer les necessitats de productes frescos i de temporada de la població. D'altra banda, els hàbits de compra a les llars estan condicionats pel preu, la comoditat i la disponibilitat als supermercats, on els aliments procedents de l'agricultura agroecològica tenen molt poca presència. Aquesta situació s'agreuja si considerem el gran volum d'aliments gestionats per entitats públiques (ex. escoles, hospitals, menjadors socials i restauració col·lectiva) que, en no disposar de mecanismes sòlids de compra local, enforteixen la dependència de cadenes de subministrament llargues i desanimen els consumidors/es a optar per productes de proximitat i amb criteris agroecològics.

A més, el baix nivell de conscienciació sobre els beneficis de l'agroecologia com a model sostenible contribueix a què l'origen i les pràctiques de producció tinguin un pes molt reduït en les decisions de compra. Sense una oferta visible, accessible i competitiva de productes agroecològics, els consumidors/es no poden valorar ni adquirir allò que realment contribuiria a tancar el cercle entre la producció local i el consum responsable.

Davant d'aquesta realitat, la missió d'alimentació sostenible planteja quatre resultats esperats en l'àmbit de "Consum Responsable" que orientaran les actuacions a favor d'una dieta més respectuosa amb l'entorn i amb la identitat territorial:

- i. **Eleva el consum d'aliments locals, de temporada i de producció agroecològica a les llars**, perquè la cistella domèstica reflecteixi la realitat productiva més sostenible.
- ii. **Augmentar la presència d'aquests mateixos productes en menús de caràcter públic – col·legis, hospitals, menjadors socials i restauració col·lectiva–**, de manera que la compra pública serveixi de palanca per a l'agroecologia.

- iii. **Reduir el malbaratament alimentari a llars, comerços detallistes i restauració col·lectiva,** posant en marxa accions de planificació, formació i aprofitament que afavoreixin l'eficiència dels processos.
- iv. **Formar una ciutadania més conscient, apoderada i corresponsable amb el sistema alimentari,** mitjançant campanyes educatives que vinculin salut, sostenibilitat i reparació de l'enllaç camp-ciutat.

Revisió d'indicadors

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
% de ciutadans/es que identifiquen correctament productes de proximitat	Proporció de persones capaces de reconèixer correctament els productes etiquetats com a locals o de proximitat.				Sense informació. Cal recollir
% de llars que prioritzen aliments de proximitat i ecològics	Proporció de famílies que declaren donar preferència a aliments locals i ecològics en les seves compres.				Sense informació. Cal recollir
% del pressupost familiar destinat a aliments de proximitat	Percentatge mitjà del pressupost alimentari destinat a productes locals.				Sense informació. Cal recollir
Malbaratament alimentari en la restauració	Quantitat d'aliments desaprofitats en escoles, hospitals, residències i altres serveis públics.				Sense informació. Cal recollir
Malbaratament alimentari per habitant	Quantitat d'aliments malbaratats per persona en un període determinat.	Agència de Residus de Catalunya	Catalunya	2012	Cal estimar o sistematitzar
Nombre (i abast) de campanyes de sensibilització sobre consum responsable	Total de campanyes informatives i educatives orientades a fomentar hàbits de consum alimentari crític, conscient i responsable.				Cal estimar o sistematitzar
Nombre de programes de reducció de malbaratament (recuperació i redistribució d'excedents)	Nombre total de programes actius destinats a evitar el malbaratament alimentari mitjançant la recuperació i redistribució d'excedents.				Cal estimar o sistematitzar
Nombre de sistemes de compostatge comunitari	Total de punts de compostatge organitzats a nivell veïnal o comunitari.				Sense informació. Cal recollir

Participació ciutadana en tallers i activitats	Nombre de participants en activitats relacionades amb l'alimentació sostenible impulsades per entitats o institucions.	OCAS			Sense informació. Cal recollir
Priorització de criteris de compra d'aliments de proximitat en llars de RMB	Proporció de llars que declaren prioritzar l'origen local dels aliments a l'hora de comprar.	<u>Ajuntament de Barcelona (2019).</u> <u>Generalitat de Catalunya (2024)</u>	Ciutat de Barcelona i Catalunya	2024	Dades existents
Volum d'aliments redistribuïts dins programes de reducció de malbaratament	Quantitat d'aliments recuperats i entregats a entitats socials o beneficiaris finals.				Sense informació. Cal recollir

Estudis clau a realitzar

- Enquestes sobre hàbits de consum i percepció dels productes de proximitat.
- Avaluació de l'impacte de campanyes de sensibilització sobre alimentació sostenible.
- Estudi de barreres econòmiques i culturals per a la compra de productes locals.
- Avaluació dels requisits logístics i demanda del sector HORECA en relació amb els productes agroecològics de proximitat.
- Estudi de models de col·laboració publico-privada per promoure el consum de productes locals i sostenibles.

Eix de canvi 4. Dieta saludable.

El sistema alimentari de la Regió Metropolitana de Barcelona encara no garanteix que la dieta de la població estigui alineada amb principis de salut i sostenibilitat. Molts infants accedeixen a menús poc variats i rics en ultraprocessats, mentre que els entorns urbans, especialment en barris amb més vulnerabilitat, ofereixen poques opcions de productes frescos i locals. D'altra banda, l'augment de l'obesitat infantil reflecteix la urgència d'intervenir no només en els aliments que es serveixen en menjadors escolars, sinó també en l'educació nutricional de les famílies i en la configuració d'espais on la ciutadania pugui adquirir productes de proximitat i d'alt valor nutricional.

Davant d'aquest escenari i sota l'enfocament "Una sola salut", que reconeix la interdependència entre el benestar humà, animal i ambiental, la missió planteja quatre resultats esperats en l'àmbit de la Dieta Saludable:

i) Millora de l'alimentació infantil gràcies a la introducció d'aliments agroecològics als menjadors escolars, perquè s'ha incrementat el consum de productes frescos, nutritius i de proximitat entre els infants.

ii) Transició de la població cap a dietes en línia amb els principis de la dieta saludable i sostenible, per a fomentar hàbits alimentaris més equilibrats, reduir el consum d'aliments ultraprocessats i protegir la salut a llarg termini.

iii) Transformació dels entorns alimentaris urbans per garantir una oferta accessible, saludable i justa d'aliments sostenibles, especialment en zones amb vulnerabilitat social,

perquè tota la ciutadania pugui accedir a opcions saludables i de proximitat independentment del seu barri o condició socioeconòmica.

iv) Reducció de la prevalença d'obesitat infantil, per a millorar la salut general de la població jove i prevenir malalties cròniques associades a una alimentació inadequada.

Revisió d'indicadors

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
% de la població que segueix una dieta mediterrània	Població que mostra una alta adherència als patrons de dieta mediterrània	Enquesta de salut Catalunya (2024)	Catalunya	2023	Dades existents
Consum per càpita de carn (per tipus)	Quantitat mitjana anual de carn consumida per persona, diferenciada per tipus (vedella, porc, aviram, etc.)	Panel MAPA (2023) para Catalunya i Espanya	Catalunya	2023	Dades existents
Consum per càpita de fruita de proximitat	Quantitat mitjana anual de fruita de proximitat consumida per persona	Panel MAPA (2023) para Catalunya i Espanya	Catalunya	2023	Dades existents
Consum per càpita d'hortalisses de proximitat	Quantitat mitjana anual d'hortalisses de proximitat consumides per persona	Panel MAPA (2023) para Catalunya i Espanya	Catalunya	2023	Dades existents
Menjadors escolars amb contractes de consum ecològic i de proximitat	Nombre o percentatge de menjadors escolars que tenen contractes que prioritzen aliments ecològics i de proximitat	Ajuntaments, MEMSS			Cal estimar o sistematitzar
Menjadors públics amb contractes de consum ecològic i de proximitat	Nombre o percentatge de menjadors públics que tenen contractes que prioritzen aliments ecològics i de proximitat	Ajuntaments			Cal estimar o sistematitzar
Nombre de campanyes de promoció de l'alimentació saludable realitzades	Total de campanyes institucionals o comunitàries orientades a promoure hàbits alimentaris saludables				Sense informació. Cal recollir
Nombre de polítiques públiques implementades per promoure dietes saludables	Nombre de mesures, normatives o programes públics que incentiven l'adopció de dietes saludables i sostenibles.				Sense informació. Cal recollir
Programes educatius sobre dieta saludable i alimentació sostenible en escoles i comunitats	Nombre de programes educatius actius a escoles o comunitats centrats en l'alimentació saludable i sostenible.				Sense informació. Cal recollir

Proporció de població experimentant inseguretats alimentària	Percentatge de persones o llars que tenen dificultats per accedir regularment a una alimentació adequada.	FIES	Espanya	2022	Sense informació. Cal recollir
Taxes d'obesitat, diabetis i malalties cardiovasculars	Proporció de la població diagnosticada amb aquestes condicions de salut relacionades amb l'alimentació.	<u>Enquesta de salut de Catalunya</u>	<u>Catalunya</u>	2024	Dades existents

Estudis claus a realitzar

- Estudi sobre percepcions i barreres per a una alimentació saludable a les llars (enquestes sobre coneixements, actituds i practiques, factors econòmics, culturals i logístics.)

Eix de canvi 5. Equitat en la cadena alimentària.

El sistema alimentari actual mostra profundes desigualtats: una part important del valor es concentra en unes poques baules de la cadena, mentre que els agricultors i treballadors sovint reben una retribució insuficient per la seva tasca. Durant el 2025, l'Índex de Preus en Origen i Destinació (IPOD) va tenir un valor mitjà de 3,82, la qual cosa indica que el preu final pagat pels consumidors va ser gairebé quatre vegades superior al rebut pels productors. En determinats productes, aquesta bretxa va superar el 500% (COAG, 2025).

Pel que fa a les condicions laborals, el sector agrícola ocupa unes 45.200 persones a Catalunya (IDESCAT, 2024b). En l'àmbit estatal, la taxa de temporalitat en el sector primari va assolir el 37,4% en 2024 (MAPA, 2025), reflectint el predomini dels contractes temporals i estacionals. Aquesta elevada rotació es tradueix en jornades curtes, inestabilitat i precarietat salarial durant les campanyes agrícoles. La combinació de contractació temporal, subcontractació i la manca de dades desagregades sobre la població migrant agreuja les condicions laborals i incrementa el risc d'explotació i exposició a problemes de salut i seguretat.

A tot això s'hi sumen les desigualtats de gènere. Les dones continuen tenint una presència minoritària en el sector agrari: només representen el 15% de les persones ocupades, són titulars del 26% de les explotacions i propietàries del 19% de la superfície agrària útil. A més, la seva presència es concentra en explotacions petites (menys de 5 ha) i la seva participació en espais de decisió és molt reduïda (al voltant del 5%) (Arran de Terra, 2018). Tot i alguns avenços, la forta masculinització del món rural i la persistència d'estereotips de gènere en la formació agrària continuen perpetuant desigualtats estructurals. Al mateix temps, persisteixen bosses de vulnerabilitat social on el dret a l'alimentació no està garantit. Per exemple, l'última enquesta EINFOESSA (2024) revela que 12.5% de les llars a Catalunya sofreix algun tipus d'inseguretats alimentària, i a Barcelona, l'Enquesta de Salut de 2016 va revelar que un 8,6% de la població experimentava inseguretats alimentària (Bartoll et al., 2018).

Per corregir aquestes distorsions, la missió planteja cinc resultats esperats en l'àmbit d'Equitat a la Cadena Alimentària:

- i. **Redistribuir el valor al llarg de tota la cadena agroalimentària**, compensant adequadament els agricultors/es i treballadors/es.
- ii. **Millorar les condicions laborals i salarials de les persones empleades en el sector alimentari.**

- iii. **Fomentar el relleu generacional**, donant suport a l'accés a la terra i a la viabilitat de noves explotacions.
- iv. **Augmentar el lideratge i la titularitat de la terra per part de les dones**, tancant bretxes de gènere.
- v. **Assegurar el dret a l'alimentació de tota la població**, posant un èmfasi especial en els col·lectius més vulnerables.

Revisió d'indicadors

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
% de dones amb titularitat i gestió d'explotacions agràries	Proporció d'explotacions agràries gestionades o titulars per dones	<u>INE - Treball realitzat pel titular de l'explotació (persona física) per percentatge d'unitat de treball-any del titular total (UTAT), edat i sexe.</u>	Catalunya	2020	Dades existents
% de joves ocupats en agricultura	Proporció de persones menors de 35 anys ocupades en el sector agrícola respecte el total de treballadors/es agrícoles	<u>INE - Població ocupada per sectors d'activitat, sexe i edat (2022)</u>	Catalunya	2022	Dades existents
% de treballadors/es amb condicions laborals dignes en la cadena alimentària	Proporció de treballadors/es de la cadena agroalimentària amb contracte legal, salari digne i cobertura de seguretat social				Cal estimar o sistematitzar
% de treballadors/es amb contractes formals	Proporció de persones ocupades en el sector alimentari amb contracte laboral formalitzat legalment	<u>Generalitat de Catalunya - Obesevatori treball</u>	Catalunya	2023	Dades existents
Bretxa salarial en el sector agroalimentari	Diferència mitjana de salari entre homes i dones que treballen en el sector agroalimentari	<u>Generalitat de Catalunya - Obesevatori treball</u>	Catalunya	2023	Dades existents
Diferencial preu origen-preu final	Diferència mitjana percentual entre el preu pagat al productor i el preu final al consumidor per a una cistella d'aliments bàsics	<u>DARPA - Índex de preus percibidos agrarios (IPPA) Mercasa Observatorio de cadena alimentaria</u>	Espanya	2025	Dades existents
Iniciatives de suport a la pagesia	Nombre d'actuacions específiques per afavorir la continuïtat del sector agrari: acompanyament, ajuts, relleu generacional, etc.				Cal estimar o sistematitzar

Nom de l'indicador	Definició	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Viabilitat dades
Nombre d'alumnes en cicles de formació agrària (formació inicial)	Nombre d'estudiants matriculats en formació professional inicial relacionada amb el sector agrari	Generalitat de Catalunya - Dades formació agrària (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Nombre d'iniciatives de col·laboració públic-privada per enfortir la cadena agroalimentària	Aliances entre administracions, empreses, cooperatives o entitats socials per millorar la sostenibilitat de la cadena alimentària				Sense informació. Cal recollir
Nombre d'acords entre governs, agricultors/es, distribuïdors/es i consumidors/es	Total de pactes o acords estables entre actors diversos per garantir una alimentació justa i sostenible				Cal estimar o sistematitzar
Nombre de campanyes de sensibilització sobre comerç just	Campanyes públiques, escolars o comercials per promoure productes de comerç just i condicions laborals equitatives al Sud Global				Cal estimar o sistematitzar
Nombre de polítiques implementades per millorar les condicions laborals en el sector agrícola	Nombre acumulat de polítiques públiques orientades a garantir drets laborals, salaris dignes i condicions segures en el sector agrícola				Cal estimar o sistematitzar
Participació de col·lectius marginats en la governança alimentària	Presència activa de col·lectius vulnerabilitzats en espais de decisió o consulta sobre polítiques alimentàries				Sense informació. Cal recollir
Preu cistella saludable	Cost mitjà mensual d'una cistella d'aliments considerats saludables segons criteris dietètics i ambientals				Cal estimar o sistematitzar
Renda agrària per Unitat de Treball Anual (UTA) / explotació	Renda mitjana generada per una explotació agrària dividida per les UTAs que hi treballen, indicant rendibilitat	MAPA - Estimacions renda agrària nacional MAPA - Índexs i Salaris Agraris	Espanya	2024	Dades existents

Estudis claus a realitzar

- Anàlisi socioeconòmica sobre els ingressos i les condicions laborals a cada baula de la cadena alimentària (producció, distribució, comercialització).

- Anàlisi de rendibilitat de les explotacions agrícoles locals, avaluant la viabilitat econòmica de la petita pagesia davant dels grans operadors agroindustrials.

5. Taller participatiu a partir dels indicadors preliminars

A partir dels eixos de canvi identificats, els resultats esperats i la proposta preliminar d'indicadors, es va dissenyar un taller participatiu amb l'objectiu de contrastar i enriquir aquesta proposta amb la visió i experiència d'actors clau dels diferents àmbits de recerca (Veure Annex B).

Un cop dissenyat el taller, es va convocar a les entitats vinculades a la recerca sotasignants de la CARM per contrastar els resultats i els indicadors recollits. El taller celebrat el dia 28 de Maig a l'espai del Canòdrom amb 15 participants va permetre discutir de manera col·lectiva la idoneïtat dels indicadors proposats per a cada eix i àmbit d'acció, fer una prioritització dels mateixos per cada àmbit, així com identificar possibles buits d'informació, millores en la formulació o noves fonts de dades que podrien incorporar-se.

Aquest espai participatiu va ser clau per validar la viabilitat dels indicadors, entendre les limitacions actuals en la disponibilitat de dades, prioritzar els indicadors més adequats i explorar possibilitats de sistematització o recollida d'informació complementària en el futur. A més, va permetre reflexionar sobre quins indicadors poden ser més útils per orientar polítiques públiques transformadores.

Al llarg de la dinàmica de treball es va demanar a cada subgrup de treball focalizat en un dels cinc àmbits de la missió que prioritzés dos indicadors per mesurar la situació actual i dos indicadors per mesurar el canvi en el marc de la Teoria del canvi prèviament detallada. Entre els indicadors prioritzats per cada eix es van escollir els següents:

Àmbit	Indicadors per mesurar la situació actual	Indicadors per mesurar el canvi
Producció sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • Superfície de producció ecològica/agroecològica • Volum de producció ecològica/agroecològica de diferents productes • % de producció ramadera certificada ecològica 	<ul style="list-style-type: none"> • Número d'incentius i ajuts destinats a la producció ecològica • Emissions derivades per pràctiques agrícoles • Ús fitosanitaris i fertilitzants • Nombre de varietats locals cultivades i recuperades a la regió
Distribució i comercialització	<ul style="list-style-type: none"> • Volum aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats en circuits curts. • Volum d'aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats a Mercabarna. • Empreses i particulars adherits com a productors a la venda de proximitat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de mercats de pagesos actius a la regió • Nombre de canals logístics alternatius operatius (cooperatives, hubs logístics) • % d'aliments de proximitat en mercats i supermercats.
Consum responsable	<ul style="list-style-type: none"> • Malbaratament alimentari per habitant. 	<ul style="list-style-type: none"> • Coneixement sobre el què són els productes de proximitat i ecològics. • Nombre de contractes de compra pública que inclouen criteris de proximitat i ecològic

		<ul style="list-style-type: none"> Nº famílies en cooperatives de consum
Dietes saludables	<ul style="list-style-type: none"> % de la població que segueix una dieta mediterrània. 	<ul style="list-style-type: none"> Menjadors escolars amb contractes de consum ecològics i de proximitat. % població amb inseguretat alimentària
Equitat en la cadena alimentària	<ul style="list-style-type: none"> Diferencial preu origen i preu final del producte. Bretxa salarial per gènere en el sector agroalimentari 	<ul style="list-style-type: none"> Preu de cistella saludable amb càlculs periòdics per canal. % de treballadors/es amb condicions laborals dignes en la cadena alimentària

Per a més detalls sobre el disseny metodològic del taller, els criteris de selecció dels participants, la dinàmica de treball utilitzada i els resultats, vegeu **l'Annex B: Guió del taller participatiu** i **l'Annex C: Relatoria del Taller**.

A més, posteriorment es van presentar els resultats del taller en una trobada presencial de totes les entitats sotassignants de la CARM. A **l'Annex D s'adjunta la presentació** en aquest espai participatiu. Al final de la presentació es va obrir un espai de diàleg per comentar els indicadors prioritzats a cada eix i es van recollir totes les aportacions de les participants.

6. Conclusions

La revisió del compromís de la Missió d'Alimentació Saludable 20230 ha permès evidenciar la necessitat urgent de repensar i ampliar el seu abast conceptual, metodològic i operatiu. Fins ara, el compromís es definia a partir d'un únic indicador quantitatiu, reduccionista, que no reflectia la complexitat del sistema alimentari metropolità ni facilitava un seguiment significatiu del seu progrés. Aquesta limitació invisibilitza aspectes essencials per a una transformació real, com la justícia social, la sostenibilitat ecològica i la sobirania alimentària.

Un dels objectius principals d'aquest estudi ha estat operativitzar la missió i el seu compromís mitjançant un enfocament metodològic sòlid que faciliti el seguiment i l'avaluació de forma rigorosa i útil per a la presa de decisions polítiques. Per fer-ho, s'ha partit de la definició existent i dels cinc eixos estratègics de la missió, identificant per a cadascun els resultats esperats i associant-hi entre dos i tres indicadors específics. Aquests indicadors han estat seleccionats no només per la seva rellevància conceptual, sinó també per la seva viabilitat tècnica: que siguin mesurables, repetibles en el temps i amb dades disponibles o inferibles a partir de fonts secundàries.

Aquest exercici metodològic ha contribuït a "aterrar" la missió, tot oferint una proposta concreta per mesurar-ne el progrés. Al mateix temps, ha posat de manifest les mancances greus en dades sistemàtiques i accessibles en molts àmbits clau, la qual cosa fa palesa la necessitat d'invertir en sistemes de monitoratge robustos i compartits entre institucions. També s'ha evidenciat la necessitat d'una definició clara, compartida i forta de sostenibilitat, que asseguri la coherència entre els objectius plantejats, les accions impulsades i els resultats que es volen assolir.

En conjunt, la revisió del compromís no només ha permès enriquir-ne la comprensió i el potencial transformador, sinó que ha generat una base operativa sobre la qual avançar de manera més

coordinada i eficaç cap a una alimentació de proximitat justa, sostenible i integrada en el territori. Aquest enfocament permet plantejar una metodologia que no només defineix indicadors de manera teòrica, sinó que aterra el seguiment de la missió a escala operativa. Això implica que institucions com la CARM, els ajuntaments o altres agents poden disposar d'una guia clara per mesurar i reportar avenços concrets en cadascun dels eixos de la missió.

Ara bé, disposar de dades sòlides és una condició imprescindible per garantir el seguiment i l'avaluació. Sense inventaris sistemàtics de producció, consums, pràctiques agràries i ús d'insums, i sense indicadors clars, consensuats i disponibles, no és possible valorar l'impacte real de les polítiques implementades ni fer-ne un ajustament efectiu. Aquest estudi ofereix una primera base per avançar cap a sistemes de monitoratge útils, viables i adaptables a les diverses escales de governança.

D'altra banda, la feina realitzada posa de manifest que el concepte de proximitat no pot reduir-se únicament a la distància geogràfica o relacional. Per tal que la missió d'alimentació sigui realment transformadora, cal incorporar-hi la qualitat de les pràctiques productives, la sostenibilitat dels inputs utilitzats i la naturalesa dels vincles establerts entre producció, territori i comunitat. Sense aquest enfocament integral, es corre el risc de promoure models "locals" que poden resultar ambientalment i socialment insostenibles.

Aquest plantejament reforça la necessitat de disposar d'una definició robusta de sostenibilitat que asseguri la coherència entre els objectius proposats, les accions desenvolupades i els resultats assolits. En aquest marc, l'agroecologia s'identifica com un horitzó imprescindible per avançar cap a sistemes alimentaris justos, saludables i resilents. Tanmateix, per fer possible aquesta transició, cal garantir suport polític estable, instruments adaptats i una inclusió efectiva dels diferents actors implicats.

Aquesta revisió no pretén redefinir la proximitat, sinó aportar-hi elements que la facin més rica i operativa. Es tracta de dotar el concepte d'una major complexitat, incorporant-hi dimensions socials, ambientals, productives i institucionals, que permetin orientar millor l'acció pública i adaptar-la a les realitats territorials.

Amb aquest objectiu, s'ha desenvolupat un marc metodològic que tradueix els eixos estratègics de la missió en resultats esperats concrets, cadascun associat a indicadors mesurables, clars i, en la mesura del possible, amb dades disponibles o inferibles. No es tracta d'un model tancat, sinó d'una base sòlida i adaptable, pensada per evolucionar amb el temps segons la disponibilitat de dades, els canvis en les prioritats polítiques i les condicions territorials.

Aquest enfocament converteix la declaració estratègica de la Missió, en una guia pràctica per a la gestió pública. El conjunt d'indicadors proposats, un cop refinats i amb les aportacions de les entitats de la CARM, permetrà un seguiment col·lectiu més rigorós i orientat a resultats, oferint criteris objectius per avaluar el progrés i ajustar les polítiques de manera gradual. En definitiva, aquest exercici representa un pas inicial rellevant per enfortir la Missió d'Alimentació i avançar cap a un sistema alimentari més just, sostenible i arrelat al territori.

7. Recomanacions

Sobre els indicadors del compromís i el seguiment de la missió

- Reforç metodològic i participatiu del procés de redefinició dels compromisos de la Missió

- Obrir un procés participatiu estructurat, començant amb un taller multiactor per analitzar els resultats obtinguts i facilitar la validació col·lectiva dels indicadors proposats.
- Constituir un grup de treball estable, amb participació tècnica i institucional, per fer seguiment del desenvolupament metodològic i garantir continuïtat.
- Fer un primer triatge d'indicadors clau per àmbit, prioritzant aquells que siguin mesurables, disponibles o inferibles, i útils per orientar polítiques públiques.
- Analitzar la viabilitat d'indicadors més sintètics i transversals, que permetin fer un seguiment global de l'evolució de la Missió. Aquest exercici hauria de ser validat de forma participativa.
- Consolidar i ampliar el treball iniciat per OCAS i la CARM, tot aprofitant el marc existent i la mirada integrada que incorpora criteris ecològics, socials i de resiliència.

Continguts estratègics a reforçar

- Clarificar i acotar el concepte de “producció sostenible” dins les polítiques públiques, diferenciant de manera operativa entre producció ecològica, agroecològica, integrada i convencional amb bones pràctiques. Aquesta distinció hauria de guiar tant les línies d'ajut com els indicadors de seguiment.
- Considerar la procedència i traçabilitat dels inputs productius (pinsos, fertilitzants, llavors) com a element fonamental d'un sistema alimentari de proximitat.
- Reformar els criteris de subvenció agrícola, prioritzant pràctiques agroecològiques i produccions orientades al mercat local, en coherència amb els objectius de la missió.
- Reorientar els usos del sòl i les prioritats productives, reduint la dependència dels cultius farratgers per a la ramaderia d'exportació i fomentant la recuperació de terres per a conreus de consum directe (hortalisses, llegums, cereals). Aquesta mesura afavoreix tant la sobirania alimentària com la sostenibilitat ambiental.

8. Bibliografia

- ACA (2022) *Avaluació De La Problemàtica Originada Per L'excés De Nitrats D'origen Agrari En Les Masses D'aigua Subterrànies A Catalunya*. Informe Tecnic. Decembre 2022. Agència Catalana Del Agua https://Aca.Gencat.Cat/Web/.Content/20_Aigua/04_Estat_Del_Medi_Hidric/04_Zones_Vulnerables_Nitrats/01-Avaluacio-Problematica-Nitrats-Dcqa.Pdf
- Agència de Residus de Catalunya (ARC) i Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). (2012). *Diagnosi del malbaratament alimentari a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. https://residus.gencat.cat/web/.content/home/ambits_dactuacio/prevencio/malbaratament_alimentari/recursos/resum_executiu.pdf
- Arran de Terra (2018) "Indicadors De Sobirania Alimentaria A Catalunya". Ariadna Pomar León, Nicola Duran Gurnsey, Gonzalo Gamboa Jiménez, Rosa Binimelis, Adell, Guillem Tendero Acin. Coordinació: Entrepobles (Àlex Guillamón Lloret i Montse Carrillo Font). Barcelona, març 2018.
- Bartoll X, Pèrez K, Pasarín M, Rodríguez M i Borrell C. Resultats de l'Enquesta de Salut de Barcelona 2016/17. Barcelona: Agència de Salut P'ublica de Barcelona, 2018
- Béné C. (2020). Resilience of local food systems and links to food security - A review of some important concepts in the context of COVID-19 and other shocks. *Food security*, 12(4), 805–822. <https://doi.org/10.1007/s12571-020-01076-1>
- Binimelis, R., & Descombes, C.-A. (2010). *Comercialització en circuits curts: Identificació i tipologia*. Barcelona: Escola Agrària de Manresa i Verloc, amb la col·laboració de l'Associació L'Era.
- Blay-Palmer, A.; Santini, G.; Dubbeling, M.; Renting, H.; Taguchi, M.; Giordano, T. Validating (2018) The City Region Food System Approach: Enacting Inclusive. *Transformational City Region Food Systems. Sustainability*, 10, 1680.
- Callau, S., Nieto, L., Farré, D., & Mayenco, L. (2021). *Terres que alimenten: Una mirada a la capacitat de la demarcació de Barcelona per abastir la seva població amb productes de proximitat*. BCN Smart Rural. <https://gisportal.diba.cat/portal/apps/storymaps/stories/25d1fe92ec134006a9743e89e6f8a330>
- Chicoine, M., Rodier, F., & Durif, F. (2022). Local Food: A Constellation Of Perceived Proximity. *British Food Journal*. <https://doi.org/10.1108/Bfj-11-2021-1252>.
- COAG (2025) *IPOD Índice de precios en origen y destino de los alimentos*. <https://coag.org/post/ipod-indice-de-precios-en-origen-y-destino-de-los-alimentos-122677> Consultat: Agost 2025.
- Eriksen, S. N. (2013). Defining Local Food: Constructing A New Taxonomy—Three Domains Of Proximity. *Acta Agriculturae Scandinavica, Section B—Soil & Plant Science*, 63(Sup1), 47-55.
- FAO, CIRAD & RUAFA. 2024. *City region food systems: Responding to shocks and stresses – Insights from a global survey*. Rome. <https://doi.org/10.4060/cd2829en>

- FAO. (2018). The 10 Elements of Agroecology: Guiding the Transition to Sustainable Food and Agricultural Systems. Rome. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/3d7778b3-8fba-4a32-8d13-f21dd5ef31cf/content>
- FAO. (2019). City Region Food Systems Programme. Reinforcing Rural-Urban Linkages For Climate Resilient Food Systems. Rome: Fao. <https://www.fao.org/publications/card/en/c/ca6337en/>
- Filippini, R., Arfini, F., Baldi, L., & Donati, M. (2023). Economic Impact Of Short Food Supply Chains: A Case Study In Parma (Italy). Sustainability. <https://doi.org/10.3390/Su151511557>.
- Forsell, S., & Lankoski, L. (2015). The sustainability promise of alternative food networks: an examination through “alternative” characteristics. Agriculture and human values, 32(1), 63-75.
- Generalitat de Catalunya - DARPA (2023). Superfícies i produccions dels conreus agrícoles. Any 2023. Nota metodològica. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. https://agricultura.gencat.cat/web/.content/de_departament/de02_estadistiques_observatoris/02_estructura_i_produccio/02_estadistiques_agricoles/01_llencols_definitius/fitxers_estatics/produccions_catalunya/llencols_catalunya_2023.pdf
- Generalitat de Catalunya (2020). Pla estratègic de l'alimentació de Catalunya 2021-2026. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. https://agricultura.gencat.cat/web/.content/04-alimentacio/consell-catala-alimentacio/enllacos-documentos/fitxers-binaris/pla-estrategic-alimentacio-Catalunya-2021-2026_dossier-premsa_final.pdf
- Generalitat de Catalunya (2024a) Baròmetre 2024 de Percepció i Consum dels Aliments Ecològics Programa de foment de la producció agroalimentària ecològica 2024. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. https://agricultura.gencat.cat/web/.content/03-agricultura/pae/publicacions-material-referencia/consum/Informe-de-resultats_.pdf
- Generalitat de Catalunya (2024b). Estratègia alimentària de Catalunya 2025-2028. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. <https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/alimentacio/estrategia-alimentaria/>
- Generalitat de Catalunya (2025) El consum alimentari de Catalunya traduït a superfícies agràries Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. <https://agricultura.gencat.cat/web/.content/01-departament/estadistiques/observatori-agroalimentari/ambits-tematics/consum/dades-consum/consum-alimentari-traduit-superficies.pdf>
- Gliessman, S. (2023). Changing the paradigm of science with agroecology. Agroecology and Sustainable Food Systems, 47(10), 1429-1430.
- Gliessman, S.R. (2016). Transforming Food Systems With Agroecology. Agroecology And Sustainable Food Systems, 40(3), 187-189. Doi: 10.1080/21683565.2015.1130765
- Hertel, T.; Elouafi, I.; Tanticharoen, M.; Ewert, F. Diversification For Enhanced Food Systems Resilience. (2023) In Science And Innovations For Food Systems Transformation; Von Braun, J., Afsana, K., Fresco, L.O., Ali Hassan, M.H., Eds.; Springer: Cham, Switzerland, 2023; Pp. 207–214. <https://doi.org/10.3390/Su9112003>

- HLPE. (2019). *Agroecological and other innovative approaches for sustainable agriculture and food systems that enhance food security and nutrition*. Report 14. Committee on World Food Security (CFS). <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/ff385e60-0693-40fe-9a6b-79bbef05202c/content>
- IDESCAT (2024a). Comercio Agroalimentario. Importaciones. Por Productos: Cataluña. Unidades: Toneladas. Comercio Con El Extranjero (Dato Provisional). <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=Aec&N=15416&Lang=Es>
- IDESCAT (2024b). Població ocupada. Per sectors d'activitat i sexe. <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15284&lang=es>
- IPES-Food (2016). *From Uniformity To Diversity. A Paradigm Shift From Industrial Agriculture To Diversified Agroecological Systems*; International Panel Of Experts On Sustainable Food Systems: Brussels, Belgium.
- Jarosz, L. (2008). The city in the country: Growing alternative food networks in Metropolitan areas. *Journal of rural studies*, 24(3), 231-244.
- Krähmer, K., Battisti, L., Berti, G., Bruno, R. G., & Dansero, E. (2024). Towards sustainable and sufficient city region food systems: Reflections from the case study of Turin, Italy. *Sustainability*, 16(19), 1-17.
- López-García, D., & González de Molina, M. (2021a). An Operational Approach to Agroecology-Based Local Agri-Food Systems. *Sustainability*, 13(15), 8443. <https://doi.org/10.3390/su13158443>
- López-García, D., & González de Molina, M. (2021b). Principles for designing Agroecology-based Local (territorial) Agri-food Systems: A critical revision. *Agroecology and Sustainable Food Systems*, 45(7), 1050-1082.
- Majewski, E., Komerska, A., Kwiatkowski, J., Malak-Rawlikowska, A., Wąs, A., Sulewski, P., Gołaś, M., Pogodzińska, K., Lecoeur, J., Tocco, B., Török, Á., Donati, M., & Vittersø, G. (2020). Are Short Food Supply Chains More Environmentally Sustainable Than Long Chains? A Life Cycle Assessment (Lca) Of The Eco-Efficiency Of Food Chains In Selected Eu Countries. *Energies*, 13, 4853. <https://doi.org/10.3390/en13184853>.
- MAPA- Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (2023). Informe del consumo alimentario en España 2023. https://www.mapa.gob.es/dam/mapa/contenido/alimentacion/temas/consumo-y-tendencias-en-alimentacion/panel-de-consumo-alimentario/ultimos-datos/consumo-2023/informe_2023_alta.pdf
- MAPA- Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (2025). Índices y Salarios Agrarios. Resultados 2º trimestre 2025. https://www.mapa.gob.es/dam/mapa/contenido/estadisticas/temas/estadisticas-agrarias/1.economicas/indices-y-salarios-agrarios/salarios-2t_2025-web.pdf
- Menegat, S., Ledo, A., & Tirado, R. (2021). Greenhouse gas emissions from global production and use of nitrogen synthetic fertilisers in agriculture. *Scientific Reports*, 12. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-18773-w>.

- Mercabarna (2023) Informació Estadística Del Mercat Central De Fruites I Hortalisses De Mercabarna https://www.mercabarna.es/media/upload/pdf/llibre-estadistic-mercat-fruities-hortalisses-mercabarna-2023_1715859733.pdf
- Mundler, P.; Laughrea, S. (2016) The Contributions Of Short Food Supply Chains To Territorial Development: A Study Of Three Quebec Territories. *J. Rural Stud.* 45, 218–229.
- Pemb (2022) Missió Alimentació Saludable – Document Explicatiu. <https://pemb.cat/sites/default/files/2023-10/document%20explicatiu%20missio%20%27alimentacio%20saludable%27.pdf>
- Pemb (2023) Compromís Metropolità 2030: Una Estratègia Per La Ciutat Dels 5 Millons. https://compromismetropolitana.cat/modules/custom/pemb_utils/templates/assets/compromismetropolitana2030_ca.pdf
- Pettenati, G. (2019). Urban Agriculture in Urban Food Policies: Debate and Practices (pp. 171–185). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95576-6_11
- Pradhan, P., Kriewald, S., Costa, L., Rybski, D., Benton, T., Fischer, G., & Kropp, J. (2020). Urban food systems: how regionalization can contribute to climate change mitigation.. *Environmental science & technology.* <https://doi.org/10.1021/acs.est.0c02739>.
- PRODECA (2022). Mapeig consum i comercialització de productes de proximitat locals. PRODECA. <https://www.prodeca.cat/sites/default/files/2022-03/Mapeig-consum-comercialitzacio-productes-proximitat-locales.pdf>
- Reina-Usuga, L., Parra-López, C., De Haro-Giménez, T., & Carmona-Torres, C. (2023). Sustainability assessment of Territorial Short Food Supply Chains versus Large-Scale Food Distribution: The case of Colombia and Spain. *Land Use Policy.* <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2022.106529>.
- Roig i Martínez, D. (2019) Anàlisi del Teixit Comercial dels Productes Ecològics Locals a Catalunya. https://agricultura.gencat.cat/web/.content/03-agricultura/pae/publicacions-material-referencia/comerc/Analisi_teixit_comercial.pdf
- Sanz-Cañada, J., Sánchez-Hernández, J. L., & López-García, D. (2023). Reflecting On The Concept Of Local Agroecological Food Systems. *Land*, 12(6), 1147. <https://doi.org/10.3390/Land12061147>
- Sanz-Cañada, J., Yacamán-Ochoa, C., & Pérez-Campaña, R. (2024). Are Agroecological Cooperative Supermarkets An Alternative For Scaling Sustainable Food?. *Frontiers In Sustainable Food Systems*, 8, 1395819.
- Säumel, I., Reddy, S., Wachtel, T., Schlecht, M. T., & Ramos-Jiliberto, R. (2022). How to feed the cities? Co-creating inclusive, healthy and sustainable city region food systems. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 6. <https://doi.org/10.3389/fsufs.2022.909899>
- Sylla, M., Świąder, M., Vicente-Vicente, J. L., Arciniegas, G., & Wascher, D. (2022). Assessing food self-sufficiency of selected European Functional Urban Areas vs metropolitan areas. *Landscape and Urban Planning*, 228, 104584.
- Tamburini, G.; Bommarco, R.; Wanger, T.C.; Kremen, C.; Van Der Heijden, M.G.A.; Liebman, M.; Hallin, S. (2020) Agricultural Diversification Promotes Multiple Ecosystem Services Without Compromising Yield. *Sci. Adv.* 6.

- Tello, E., González de Molina, M. (2017). Methodological Challenges and General Criteria for Assessing and Designing Local Sustainable Agri-Food Systems: A Socio-Ecological Approach at Landscape Level. In: Fraňková, E., Haas, W., Singh, S. (eds) Socio-Metabolic Perspectives on the Sustainability of Local Food Systems. Human-Environment Interactions, vol 7. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-69236-4_2
- Torres, M., Fernández-Izquierdo, M., Ferrero-Ferrero, I., Escrig-Olmedo, E., & Rivera-Lirio, J. (2022). Transitioning The Agri-Food System. Does Closeness Mean Sustainability? How Production And Shipping Strategies Impact Socially And Environmentally. Comparing Spain, South Africa And U.S. Citrus Fruit Productions. *Agroecology And Sustainable Food Systems*, 46, 540 - 577. <https://doi.org/10.1080/21683565.2022.2039835>.
- Vaarst, M.; Getz-Escudero, A.; Chappell, M.J.; Brinkley, C.; Nijbroek, R.; Arraes, N.A.; Andreasen, L.; Gattinger, A.; De Almeida, G.F.; Bossio, D.; Et Al. (2018) Exploring The Concept Of Agroecological Food Systems In A City-Region Context. *Agroecol. Sustain. Food Syst.*, 42, 686–711

Annexos

Annex A. Taula d'indicadors revisats

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Consum responsable	Malbaratament alimentari per habitant	Quantitat d'aliments malbaratats per persona en un període determinat.	Quilograms/habitant/any	Agència de Residus de Catalunya	Catalunya	2012	Cal estimar o sistematitzar
Consum responsable	Priorització de criteris de compra d'aliments de proximitat en llars de RMB	Proporció de llars que declaren prioritzar l'origen local dels aliments a l'hora de comprar.	Percentatge (%)	l'Observatori del comerç de Barcelona (2023 sólo BCN ciutat) Barometre de percepció i consum dels aliments Ecològics: https://www.ccpae.org/docs/consumidors/barometre_perc_epcio_consum_aliments_ecologics_2020.pdf	Barcelona ciutat	2024	Dades existents
Consum responsable	Participació ciutadana en tallers i activitats	Nombre de participants en activitats relacionades amb l'alimentació sostenible impulsades per entitats o institucions.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Consum responsable	Volum d'aliments redistribuïts dins programes de reducció de malbaratament	Quantitat d'aliments recuperats i entregats a entitats socials o beneficiaris finals.	Quilograms / any				Sense info. Cal recollir
Consum responsable	% de llars que prioritzen aliments de proximitat i ecològics	Proporció de famílies que declaren donar preferència a aliments locals i ecològics en les seves compres.	Percentatge (%)				Sense info. Cal recollir
Consum responsable	Nombre (i abast) de campanyes de sensibilització sobre consum responsable	Total de campanyes informatives i educatives orientades a fomentar hàbits de consum alimentari crític, conscient i responsable.	Nombre (i abast geogràfic)				Cal estimar o sistematitzar
Consum responsable	Nombre de programes de reducció de malbaratament (recuperació i redistribució d'excedents)	Nombre total de programes actius destinats a evitar el malbaratament alimentari mitjançant la recuperació i redistribució d'excedents.	Nombre anual				Cal estimar o sistematitzar
Consum responsable	Malbaratament alimentari en la restauració	Quantitat d'aliments desaprofitats en escoles,	Quilograms / any				Sense info. Cal recollir

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Consum responsable	Nombre de sistemes de compostatge comunitari	hospitals, residències i altres serveis públics. Total de punts de compostatge organitzats a nivell veïnal o comunitari.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Consum responsable	% del pressupost familiar destinat a aliments de proximitat	Percentatge mitjà del pressupost alimentari destinat a productes locals.	Percentatge (%)				Sense info. Cal recollir
Consum responsable	% de ciutadans que identifiquen correctament productes de proximitat	Proporció de persones capaces de reconèixer correctament els productes etiquetats com a locals o de proximitat.	Percentatge (%)				Sense info. Cal recollir
Dieta saludable	Proporció de població experimentant inseguretat alimentària	Percentatge de persones o llars que tenen dificultats per accedir regularment a una alimentació adequada.	Percentatge (%)	FIES	Espanya	2022	Sense info. Cal recollir
Dieta saludable	% de la població que segueix una dieta mediterrània	Població que mostra una alta adherència als patrons de dieta mediterrània.	Percentatge (%)	Enquesta de salut Catalunya (2024)	Catalunya	2023	Dades existents
Dieta saludable	Consum per càpita de fruita (de proximitat)	Quantitat mitjana anual de fruita de proximitat consumida per persona.	Quilograms/persona/any	Panel MAPA	Catalunya	2023	Dades existents
Dieta saludable	Consum per càpita d'hortalisses (de proximitat)	Quantitat mitjana anual d'hortalisses de proximitat consumides per persona.	Quilograms/persona/any	Panel MAPA	Catalunya	2023	Dades existents
Dieta saludable	Consum per càpita de carn (per tipus)	Quantitat mitjana anual de carn consumida per persona, diferenciada per tipus (vedella, porc, aviram, etc.).	Quilograms/persona/any	Panel MAPA (2023) para Catalunya y o España	Catalunya	2023	Dades existents
Dieta saludable	Taxes d'obesitat, diabetis i malalties cardiovasculars	Proporció de la població diagnosticada amb aquestes condicions de salut relacionades amb l'alimentació.	Percentatge (%)	Enquesta de salut de Catalunya	Catalunya	2024	Dades existents
Dieta saludable	Menjadors escolars amb contractes de consum ecològic i de proximitat	Nombre o percentatge de menjadors escolars que tenen contractes	Nombre o % del total	Ajuntaments, MEMSS			Cal estimar o sistematitzar

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Dieta saludable	Programes educatius sobre dieta saludable i alimentació sostenible en escoles i comunitats	que prioritzen aliments ecològics i de proximitat. Nombre de programes educatius actius a escoles o comunitats centrats en l'alimentació saludable i sostenible.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Dieta saludable	Menjadors públics amb contractes de consum ecològic i de proximitat	Nombre o percentatge de menjadors escolars que tenen contractes que prioritzen aliments ecològics i de proximitat.	Nombre o % del total				Cal estimar o sistematitzar
Dieta saludable	Nombre de campanyes de promoció de l'alimentació saludable realitzades	Total de campanyes institucionals o comunitàries orientades a promoure hàbits alimentaris saludables.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Dieta saludable	Nombre de polítiques públiques implementades per promoure dietes saludables	Nombre de mesures, normatives o programes públics que incentiven l'adopció de dietes saludables i sostenibles.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Quotes de Vendes per Sector i Canal Comercial ECO	Distribució de les vendes de productes ecològics per sector i tipus de canal comercial.	Percentatge per sector i canal	CCPAE (2023) ver: Generalitat de Catalunya, Ecological (2019)	Catalunya	2023	Dades existents
Distribució i comercialització	Volum d'aliments de proximitat comercialitzats a Mercabarna	Quantitat d'aliments de proximitat comercialitzats a Mercabarna provinents de Catalunya.	Tones/any	Mercabarna - Informació estadística del mercat central de fruites i hortalisses	Catalunya	2023	Dades existents
Distribució i comercialització	% de punts de venda amb productes de proximitat	Proporció d'establiments d'alimentació que ofereixen productes de proximitat.	Percentatge (%)	Einateca agroecològica, PamyPam - Listat productores y https://agroecologiaenxarxa.cat/reconnectem/catalog/	Catalunya	2024	Cal estimar o sistematitzar
Distribució i comercialització	Empreses i particulars adherits com a productors a la venda de proximitat	Evolució del nombre de productors que s'han registrat o han obtingut certificació per a la venda de proximitat (Segell Generalitat de Catalunya).	Nombre / evolució (%)	Generalitat de Catalunya Segell	Catalunya	2025	
Distribució i comercialització	Nombre de mercats de pagesos actius a la regió	Total de mercats en funcionament on els productors locals venen	Nombre	Terra Pagesa i Einateca Agroecològica		2025	Cal estimar o sistematitzar

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Distribució i comercialització	Nombre de contractes de compra pública d'aliments de proximitat	directament al consumidor. Nombre de licitacions o acords de compra d'aliments locals en menjadors escolars, hospitals, residències i altres serveis públics.	Nombre	Generalitat de Catalunya	Catalunya		Cal estimar o sistematitzar
Distribució i comercialització	Volum d'aliments de proximitat Catalunya (comercialitzats) en circuits curts	Quantitat total d'aliments de proximitat comercialitzats mitjançant canals de venda de circuit curt a Catalunya.	Tones/any o € anuals	Terra Pagesa	Catalunya		Cal estimar o sistematitzar
Distribució i comercialització	Pressupost públic destinat al foment de canals curts i venda directa	Recursos econòmics destinats per les administracions públiques a donar suport a la venda directa i circuits curts de comercialització.	Euros / any				Cal estimar o sistematitzar
Distribució i comercialització	Vendes (€) en supermercats de gran superfície tant ecològics com de proximitat	Facturació en euros associada a la venda d'aliments ecològics i de proximitat dins de grans superfícies comercials.	Euros				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Nombre de nodes logístics agroecològics que connecten la producció de proximitat amb els mercats urbans	Infraestructures o plataformes logístiques que faciliten el transport i la distribució d'aliments agroecològics.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Nombre de canals logístics alternatius operatius (cooperatives, hubs logístics de proximitat)	Plataformes de distribució alternatives als canals convencionals, gestionades localment o per actors cooperatius.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Nombre de plataformes que comercialitzen productes de proximitat	Plataformes digitals o físiques dedicades a la venda i promoció d'aliments locals.	Nombre				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	% d'aliments de proximitat en mercats i supermercats	Proporció d'aliments d'origen local disponibles als punts de venda majoritaris.	Percentatge (%)				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Facturació de cooperatives agroalimentàries	Volum total de vendes generades per	Euros / any				Sense info. Cal recollir

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Distribució i comercialització	Nombre de canals curts actius	cooperatives alimentàries locals. Total d'iniciatives de venda directa o intermediaris mínims entre productor i consumidor (com mercats, grups de consum, venda online). Mitjana de quilòmetres recorreguts pels	Nombre				Sense info. Cal recollir
Distribució i comercialització	Petjada logística del subministrament alimentari (km recorreguts)	aliments fins a arribar al consumidor final, dins el territori.	Km / aliment o Km / any				
Equitat en la cadena alimentària	% de dones amb titularitat i gestió d'explotacions agràries	Proporció d'explotacions agràries gestionades o titulars per dones.	Percentatge (%)	INE - Trabajo realizado por el titular de la explotación (persona física) por porcentaje de unidad de trabajo-año del titular total (UTAT), edad y sexo.	Catalunya	2020	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	% de joves ocupats en agricultura	Proporció de persones menors de 35 anys ocupades en el sector agrícola respecte al total de treballadors agrícoles.	Percentatge (%)	INE - Població ocupada per sectors d'activitat, sexe i edat (2022)	Catalunya	2022	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	Bretxa salarial en el sector agroalimentari	Diferència mitjana de salari entre homes i dones que treballen en el sector agroalimentari.	Percentatge (%)	Generalitat de Catalunya - Obsevatori treball	Catalunya	2023	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	% de treballadors/es amb contractes formals	Proporció de persones ocupades en el sector alimentari amb contracte laboral formalitzat legalment.	Percentatge (%)	Generalitat de Catalunya - Obsevatori treball	Catalunya	2023	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	Nombre d'alumnes en cicles de formació agrària (formació inicial)	Nombre d'estudiants matriculats en formació professional inicial relacionada amb el sector agrari.	Nombre	Generalitat de Catalunya - Dades formació agrària (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	Renda agrària per Unitat de Treball Anual (UTA) / explotació	Renda mitjana generada per una explotació agrària dividida per les UTAs que hi treballen, indicant rendibilitat.	Euros/UTA/explotació	MAPA – Estimaciones de renta agrària nacional MAPA - Índices y Salarios Agrarios	España	2024	Dades existents
Equitat en la cadena alimentària	Diferencial preu origen-preu final	Diferència mitjana percentual entre el preu pagat al productor i el preu final al consumidor	Percentatge (%)	DARPA - Índice de precios percibidos agrarios (IPPA) Mercasa Observatori de la cadena alimentaria	España	2025	Dades existents

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Equitat en la cadena alimentària	% de treballadors/es amb condicions laborals dignes en la cadena alimentària	per a una cistella d'aliments bàsics. Proporció de treballadors de la cadena agroalimentària amb contracte legal, salari digne i cobertura de seguretat social.	Percentatge (%)				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Iniciatives de suport a la pagesia	Nombre d'actuacions específiques per afavorir la continuïtat del sector agrari: acompanyament, ajuts, relleu generacional, etc.	Nombre				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Nombre d'acords entre governs, agricultors, distribuïdors i consumidors	Total de pactes o acords estables entre actors diversos per garantir una alimentació justa i sostenible.	Nombre				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Nombre de campanyes de sensibilització sobre comerç just	Campanyes públiques, escolars o comercials per promoure productes de comerç just i condicions laborals equitatives al Sud Global.	Nombre				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Nombre de polítiques implementades per millorar les condicions laborals en el sector agrícola	Nombre acumulat de polítiques públiques orientades a garantir drets laborals, salaris dignes i condicions segures en el sector agrícola.	Nombre absolut				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Preu cistella saludable	Cost mitjà mensual d'una cistella d'aliments considerats saludables segons criteris dietètics i ambientals.	Euros per llar/mes				Cal estimar o sistematitzar
Equitat en la cadena alimentària	Participació de col·lectius marginats en la governança alimentària	Presència activa de col·lectius vulnerabilitzats en espais de decisió o consulta sobre polítiques alimentàries.	Nombre / Percentatge (%)				Sense info. Cal recollir
Equitat en la cadena alimentària	Nombre d'iniciatives de col·laboració públic-privada	Aliances entre administracions, empreses, cooperatives	Nombre				Sense info. Cal recollir

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
	per enfortir la cadena agroalimentària	o entitats socials per millorar la sostenibilitat de la cadena alimentària. Emissions estimades de gasos d'efecte hivernacle derivades de pràctiques agrícoles (fertilització, maquinària, etc.). Total d'hectàrees registrades com a producció ecològica o en procés de conversió.					
Producció sostenible	Emissions per pràctiques agrícoles	gasos d'efecte hivernacle derivades de pràctiques agrícoles (fertilització, maquinària, etc.). Total d'hectàrees registrades com a producció ecològica o en procés de conversió.	Kg CO ₂ eq/ha	IRTA - Inventari d'emissions atmosfèriques del sector agrari	Catalunya	2021	Dades existents
Producció sostenible	Superfície de producció ecològica certificada o en transició	Total d'equipaments (magatzems, punts de rentat, centres logístics) nous o renovats que donen servei a la producció ecològica.	Hectàrees (ha)	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	Nombre d'infraestructures de suport a la producció ecològica construïdes o millorades	Proporció de la producció agrícola total (en tones) que prové d'explotacions certificades ecològiques. Proporció del total de la SAU (Superfície Agrària Útil) ocupada per producció ecològica certificada.	Nombre	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	% de producció ecològica (Volum)	Proporció de la producció ramadera total amb certificació ecològica reconeguda. Quantitat total de fitosanitaris i fertilitzants químics sintètics utilitzats per hectàrea cultivada.	Percentatge (%)	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	% de superfície agrària útil dedicada a producció ecològica	Proporció de la producció ramadera total amb certificació ecològica reconeguda. Quantitat total de fitosanitaris i fertilitzants químics sintètics utilitzats per hectàrea cultivada.	Percentatge (%)	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	% de producció ramadera certificada ecològica	Nombre o percentatge de noves iniciatives agràries sostenibles que han accedit legalment a terres cultivables.	Percentatge (%)	Idescat e INE Enquesta industrial de productes.	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	Ús de fitosanitaris i fertilitzants sintètics	Total d'explotacions agràries que han integrat pràctiques reconegudes com a ecològiques,	Kg/ha	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	Accés a la terra per part de nous productors sostenibles	Total d'explotacions agràries que han integrat pràctiques reconegudes com a ecològiques,	Nombre o percentatge (%)	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents
Producció sostenible	Nombre d'explotacions agrícoles que adopten pràctiques ecològiques	Total d'explotacions agràries que han integrat pràctiques reconegudes com a ecològiques,	Nombre	CCPAE - Estadístiques de la producció agrària ECO a Catalunya (2023)	Catalunya	2023	Dades existents

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Producció sostenible	Nombre d'horts urbans i periurbans	independentment de la certificació. Nombre d'horts gestionats per col·lectius, famílies o entitats en entorns urbans o periurbans. Total d'explotacions agràries que segueixen criteris de sostenibilitat ambiental, social i econòmica (sense necessitat de certificació).	Nombre	BCN Regional Institut metropolí.	AMB	2024	Dades existents
Producció sostenible	Nombre d'explotacions agrícoles que adopten pràctiques sostenibles	Proporció del sòl agrícola disponible que està realment en ús per a la producció alimentària.	Nombre	GENERALITAT DE CATALUNYA programa PAS	Catalunya	2024	Dades existents
Producció sostenible	% de superfície agrària utilitzada	Nombre de nous projectes agraris liderats per nous pagesos amb enfocament agroecològic o sostenible.	Percentatge (%)	IDESCAT	Catalunya	2024	Dades existents
Producció sostenible	Nombre de nous projectes de nova pagesia	Percentatge d'explotacions agrícoles que utilitzen sistemes de reg eficients (goteig, sensors, etc.) en comparació al total.	Nombre	DIBA - Projecte "nova pagesia"	DIBA	2024	Dades existents
Producció sostenible	% d'ús eficient de l'aigua	Mitjana del volum d'aigua emprat per hectàrea segons tipus de cultiu (hortícoles, fruiters, cereals, etc.).	Percentatge (%)	ACA, dades IRTA.	Catalunya		Dades existents
Producció sostenible	Consum d'aigua per tipus de cultiu	Proporció del sòl agrícola periurbà subjecte a figures de protecció i gestió sostenible.	m ³ /ha per tipus de cultiu	ACA, dades IRTA.	Catalunya		Dades existents
Producció sostenible	% de sòl agrícola periurbà protegit per a ús agrícola sostenible	Nombre de projectes, cursos o activitats de capacitat i recerca aplicats a l'agroecologia.	Percentatge (%)	Ajuntaments			Cal estimar o sistematitzar
Producció sostenible	Núm. d'iniciatives de formació i innovació en agroecologia	Total de varietats agrícoles autòctones que	Nombre absolut	Dinamització, CCPAE, xarxes de pagesia agroecològica			Cal estimar o sistematitzar
Producció sostenible	Nombre de varietats locals cultivades i recuperades a la regió		Nombre	Eixarcolant			Sense info. Cal recollir

Àmbit	Nom de l'indicador	Definició	Unitat de mesura	Font(s) d'informació	Cobertura territorial	Any(s) disponible(s)	Disponibilitat de dades
Producció sostenible	Núm. d'incentius i ajuts destinats a la producció sostenible	han estat reintroduïdes i es cultiven actualment. Total d'instruments econòmics públics dedicats a fomentar la producció agrícola sostenible.	Nombre absolut	Generalitat de Catalunya			Cal estimar o sistematitzar
Producció sostenible	% de superfície agrícola gestionada de forma sostenible	Proporció del total de la superfície agrícola de la RMB que aplica pràctiques sostenibles reconegudes (agroecologia, rotacions, etc.).	Percentatge (%)	generalitat De Catalunya programa PAS			Sense info. Cal recollir
Producció sostenible	Diversitat de cultius alimentaris al territori	Nombre de varietats o espècies agrícoles diferents cultivades regularment al territori.	Nombre absolut	SIGPAC			Cal estimar o sistematitzar
Producció sostenible	Superfície (hectàrees) de sòl recuperat o en conversió	Sòl agrícola abandonat o en desús que ha estat recuperat per a usos agrícoles sostenibles.	Hectàrees (ha)	SIGPAC			Cal estimar o sistematitzar
Producció sostenible	Nombre d'infraestructures de suport a la producció agroecològica construïdes o millorades	Instal·lacions com escorxadors, obradors, magatzems o altres, orientades a facilitar la producció i transformació ecològica.	Nombre				Sense info. Cal recollir

Annex B. Guió del taller participatiu realitzat el 28/5/2025 amb les entitats de recerca de la CARM

Agenda

10:00 – 10:10	Benvinguda i objectius del taller (OCAS)
10:10 – 10:20	Antecedents de la Missió d'Alimentació (OCAS)
10:20 – 10:45	Revisió de la missió i teoria del canvi (FARO)
10:45 – 11:45	Treball en grups per àmbits
11:45 – 12:15	Pausa cafè
12:15 – 13:15	Posada en comú i discussió col·lectiva (OCAS)
13:15 – 13:30	Tancament i següents passos (OCAS)

10:00 – Benvinguda i objectius del taller (10 min)

A càrrec de: OCAS

L'objectiu del taller:

- Revisar la Missió Alimentació de la RMB mitjançant la identificació col·lectiva d'indicadors clau que ens ajudin a fer seguiment real de la transformació cap a un sistema alimentari més just, pròxim, sostenible i saludable.
- També volem que això sigui útil per a vosaltres, com a marc comú de referència i acció compartida.

10:10 – Antecedents de la Missió d'Alimentació (10 min)

A càrrec de: OCAS

- Recordem breument d'on venim: La Missió d'Alimentació de la Regió Metropolitana de Barcelona és un compromís col·lectiu per transformar el sistema alimentari cap a un model més resilient, pròxim i saludable.
- Aquest taller s'emmarca en el procés de reconfiguració de la Missió d'Alimentació de la Regió Metropolitana de Barcelona amb horitzó 2030. Actualment, la missió fixa l'objectiu que el 60% de la dieta de la població es basarà en un 60% de aliments de proximitat (produïts a Catalunya). Aquest percentatge es va basar inicialment en una enquesta de Prodeca (2022) amb una mostra limitada (500 persones, majoritàriament de Barcelona), que estimava un 45,8% de producte català a la cistella de la compra.
- Davant la necessitat de fonamentar millor aquest objectiu, l'Oficina Conjunta d'Alimentació Sostenible (OCAS) encarrega a FARO el suport tècnic i ajudar a redefinir el compromís de la missió i els seus indicadors clau.

10:20 – Revisió de la missió i teoria del canvi (25 min)

A càrrec de: FARO

- Punts de partida i objectiu de la revisió: La missió actual compta amb una base sòlida, gràcies a la feina prèvia del OCAS y grup RIS3CAT amb al reconeixement compartit dels principals reptes del sistema alimentari metropolità. No obstant la missió, es basava fins ara en un únic

indicador amb una mirada reduccionista. L'encàrrec ha tingut com a objectiu ampliar i reformular aquesta definició.

- Marc metodològic i conceptual: La revisió s'ha estructurat a partir de dos marcs conceptuals reconeguts —els Sistemes Alimentaris Ciutat-Regió i els Sistemes Alimentaris Locals Agrocològics—, que han permès fonamentar l'enfocament amb criteris sòlids i actuals.
- Redefinició del concepte de proximitat: S'ha aprofundit en el concepte de proximitat, desagregant-lo en dimensions com la geogràfica, la relacional i de valors, per captar-ne millor la complexitat i adaptar-lo a les diverses realitats dels àmbits d'actuació.
- Construcció d'indicadors i teoria del canvi: Cada àmbit identificarà una selecció d'indicadors que reflecteixin aquesta visió més rica i integral, amb l'objectiu d'orientar l'acció i facilitar el seguiment. Per fer-ho, s'ha aplicat una teoria del canvi senzilla que ajuda a situar el punt de partida, definir els resultats esperats i clarificar l'impacte final. Això permetrà que la missió quedi concretada en un o dos indicadors rellevants per àmbit.
- Definició dels àmbits i resultats esperats: Finalment, s'han identificat diversos àmbits d'intervenció amb els seus respectius resultats esperats (3-4 per àmbit), que serviran com a base per a la construcció col·lectiva d'indicadors i línies d'acció concretes.

10:45 – Treball en grups per dimensions (1 h)

A càrrec de: FARO (10' plantejament, 35' teoria del canvi indicadores 15' analitzar y prioritzar indicadores)

Proposta de treball

Un grup per àmbit temàtic.

Pas 1.

- Reviseu tots els indicadors disponibles (trobareu targetes de colors i llistes impreses) i intenteu ubicar-los de manera lògica i estratègica com a indicadors dels resultats proposats per la missió en cada àmbit.
- Organitzeu els indicadors de forma seqüencial, responent a la pregunta: què hauria de passar primer perquè s'assoleixin els objectius?
- Els indicadors que us proporcionem han estat revisats prèviament per nosaltres, identificant les principals fonts de dades associades a cadascun.
- Per això rebreu tres tipus de targetes:
 - Targetes verdes: indicadors dels quals ja disposem de dades.
 - Targetes grogues: indicadors per als quals hi ha informació, però caldria actualitzar o estimar les dades.
 - Targetes vermelles: indicadors pels quals caldria recollir dades específiques, ja que actualment no estan disponibles.

Pas 2.

- Un cop ubicats els indicadors en la línia de teoria del canvi, preneu-vos uns minuts per reflexionar i anotar comentaris, buits d'informació o dades que creieu rellevants i que no s'hagin tingut en compte.
- Podeu afegir aquesta informació directament al diagrama o a la taula corresponent.

- Organitzeu els indicadors tenint en compte els limitacions i feu una proposta de prioritització.

11:45 – Pausa curta (25 min)

12:15 – Posada en comú i discussió col·lectiva (1 h)

A càrrec de: OCAS

45' Tornem a l'espai gran per compartir els resultats dels grups. Aquesta posada en comú ens ajudarà a veure què tenim de sòlid, què cal reforçar i com podem avançar amb coherència.

Cada grup tindrà 10 minuts per explicar:

1. Quins indicadors han triat.
2. Com els han classificat i ordenat.
3. Quins buits o reptes han identificat.

15' discussió sobre sinergies i indicadores globals

(Dirigeix la discussió per trobar possibles sinergies entre àmbits i indicadors "globals")

Quins indicadors es podrien utilitzar com a eix comú?

Ens ajuden a comunicar millor la Missió als ajuntaments i entitats?

13:15 – Tancament i següents passos (15 min)

A càrrec de: OCAS

Amb tot el que heu aportat avui, millorarem la teoria del canvi i dissenyarem un quadre d'indicadors útil per a la implementació i el seguiment de la Missió. Compartirem amb vosaltres una síntesi del taller i seguirem treballant plegats.

Annex C. Relatoria del taller 'Revisió de l'indicador de compromís de la Missió d'Alimentació 2030'

Elaborada per: OCAS -PEMB

- 10:00 – 10:10 Benvinguda i objectius del taller
- 10:10 – 10:20 Antecedents de la Missió d'Alimentació
- 10:20 – 10:45 Revisió de la missió i teoria del canvi
- 10:45 – 11:45 Treball en grups per àmbits (revisió de bateria d'indicadors disponibles o no en relació amb els àmbits de la missió)
- 11:45 – 12:15 Pausa cafè
- 12:15 – 13:15 Posada en comú i discussió col·lectiva
- 13:15 – 13:30 Tancament i següents passos

Benvinguda i antecedents, Lidón Martrat

La Lidón explica què és el Compromís Metropolità 2030 i que aquest compromís metropolità és de tothom. Des del PEMB impulsem projectes, però no pretenem assolir sols el Compromís Metropolità, si no de forma conjunta amb tot el territori.

3 mesures estratègiques de la missió:

- Compra pública alimentària
- Articulació xarxes de distribució. (Per això Terra Pagesa va sorgir d'uns tallers del PEMB)
- Espais agraris protegits

Revisió de la missió i teoria del canvi, equip FARO:

S'ha treballat a partir de la feina ja feta, tot i que mancaven indicadors per saber si s'estava avançant en la direcció correcta.

Es destaca la necessitat de desglossar i aprofundir en el concepte de **proximitat**, que pot tenir diferents dimensions:

- Proximitat geogràfica: on es produeix
- Proximitat relacional: que no hi hagi intermediaris o només un
- Valors de proximitat: pot tenir a veure amb els valors; qui produeix

S'introdueix la **Visió de canvi** amb 4 resultats esperats per a cada àmbit de la missió, pensats per ser mesurables.

Resultats esperats:

- Producció sostenible:
 - Increment sostingut de la superfície agrària útil gestionada amb pràctiques agroecològiques o ecològiques.
 - Recuperació i incorporació creixent de varietats locals i tradicionals
 - Ampliació de les competències en sostenibilitat i agroecologia entre les persones productores.
 - Reducció significativa del malbaratament alimentari en la fase de producció.
- Distribució i comercialització
 - Consolidació i diversificació d'una xarxa metropolitana de canals curts de comercialització (venda directa, mercats, botigues, canals digitals), que millora l'accés dels productors als consumidors.
 - Increment del nombre de petits productors presents en punts de venda metropolitans.
 - Increment del volum de productes ecològics i de proximitat comercialitzats a Mercabarna.
 - Millora traçabilitat i la informació accessible al consumidor sobre l'origen i característiques producte.
- Consum responsable:
 - Increment consum d'aliments locals, de temporada i procedents de producció sostenible en llars
 - Increment del consum d'aliments locals, de temporada i procedent de producció sostenible en l'oferta alimentària de caràcter públic
 - Reducció del malbaratament alimentari en llars, comerços i restauració col·lectiva.
 - Ciutadania més conscient, empoderada i corresponsable amb el sistema alimentari.
- Dieta saludable
 - Millora de l'alimentació infantil gràcies a la introducció d'aliments agroecològics als menjadors escolars
 - Transició de la població cap a dietes en línia amb els principis de la dieta saludable i sostenible.
 - Transformació dels entorns alimentaris urbans per garantir una oferta accessible, saludable i justa d'aliments sostenibles, especialment en zones amb vulnerabilitat social.
 - Reducció prevalença obesitat infantil.
- Equitat en la cadena alimentària:
 - Redistribució del valor en tota la cadena agroalimentària
 - Millora de les condicions laborals i remuneració per a les persones treballadores del sector alimentari
 - Foment del relleu generacional agrari
 - Augment del lideratge i la titularitat de la terra per part de dones en el sector agroalimentari.

Pregunta que sorgeix al debat: Què entenem per aliments? Aliments frescos vol dir sense transformació?

La pregunta pels grups de treball: com sabem si estem avançant en aquests 5 àmbits concrets?

Quins indicadors ens ajuden a fer aquest canvi i avaluar l'impacte del compromís metropolità?

Escollir entre 3 i 6 indicadors per avaluar la situació actual i avaluar l'impacte d'aquí un temps.

Criteris per seleccionar indicadors: disponibilitat, baix cost, accessible, temporalitzat, comparable, rellevant i útil i creïble.

Conclusions i posada en comú:

1. Producció sostenible

Laura Calvet, Amaranta Herreo, dinamitza maria José la rota

Discussió:

De la situació actual els que considera prioritari és el % superfície agrària ecològica o en transició, atesa l'ambigüitat del concepte sostenible.

% producció eco o agroecològica

% producció ramadera ecològica o agroecològica

Els indicadors referents a l'accés a la terra per part de nous productors i consum d'aigua no s'han considerat prioritaris (per exemple el tema de augmentar cultius de regadiu, així que pot ser trampa controvèrsia amb infraestructura de regadiu)

La superfície d'horts urbans i periurbans no es considera significativa.

Palanques de canvi:

- Infraestructures com obradors
- Incentius a la producció eco o agroecològica
-

Pel que fa el color de l'indicador (en relació a la disponibilitat o no de dades), el de les varietats locals no és tant vermella que Eixarcolant està fent un mapa a traves de tesi doctoral ([Eixarcolant](#)) i el de malbaratament es poden trobar dades a traves de espigoladors.

Resultat:

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Superfície de producció ecològica/agroecològica
- Volum de producció ecològica/agroecològica de diferents productes
- Tant per cent de producció ramadera

Indicadors per mesurar el canvi:

- Número d'incentius i ajuts destinats a la producció ecològica
- Emissions per pràctiques agrícoles
- Ús fitosanitaris i fertilitzants

- Nombre de varietats locals cultivades i recuperades a la regió [no tenim dades d'aquest indicador]

2. Distribució i comercialització

Discussió:

Primer consideració: complexitat per trobar dades del volum d'aliments comercialitzats a Catalunya en venda directa i circuit curt, si estem sota el segell de la venda de proximitat del DARPA, les dades son parcials i discutibles (una explotació registrada al segell no té perquè vendre tota la seva producció en circuit curt i aquests volums no queden registrats).

Per mesurar l'increment de productes de proximitat a Mercabarna en tant que volum de productes de procedència a Catalunya que es comercialitzen a Mercabarna (en procés resulta difícil, però Mercabarna s'hi està posant, ho publiquen cada any a la memòria de sostenibilitat(un 15% segons l'informe ve de Catalunya, però s'ha de mirar que la informació sigui feacent). Hi ha la voluntat de millorar la part de treball amb les dades disponibles.

I en targetes vermelles: i el que no passa per Mercabarna? Hauríem de conèixer el % del que passa per mercats i supermercats. Que les cadenes alimentàries proporcionin informació:

Anna Moreso: "aquesta informació està a les bases de dades de supermercats. S'hauria de poder preguntar a cadenes com a Mercadona (30% de la quota) parlar amb associacions que agrupen supermercats AECOC té memòries de sostenibilitat però sense dades.

(punt d'extensió, Imaginem com a projecte fer unes enquestes /dades que publicués OCAS o altres administració pública (generar un incentiu a que facin publiques les dades)

Hi ha una nova directiva de sostenibilitat UE a partir de 2026 que està treballant el estàndard del sistema alimentari agroalimentari a nivell mundial, el mateix per tothom. Totes les empreses grans estaran obligades a publicar dades (cal veure quina es la selecció però perquè tinguem el debat).

El segell Venda de proximitat complementar amb mercats de pagès com a forma de venda de directe: nombre de parades i volum de vendes son informacions que no recull però que hauria de recollir.

Nous canals i modalitats logístiques que adquirissin escala:

Volum de proximitat en Circuits curts de comercialització (hi ha dades a l'einateca)

Nombre de canals logístics operatius alternatius.

3 canals d'anàlisi:

- Mercabarna
- Supermercats
- Circuits cuits/Mercats de Pagès/ Xarxes Alimentàries Alternatives

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Volum aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats amb circuits curts. Discutible i parcial, però informatiu.
- Volum d'aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats a Mercabarna.
- Empreses i particulars adherits com a productors a la venda de proximitat.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Nombre de mercats de pagesos actius a la regió
- Nombre de canals logístics alternatius operatius (cooperatives, hubs logístics) [no tenim dades d'aquest indicador]
- % d'aliments de proximitat en mercats i supermercats. [no tenim dades d'aquest indicador]

3. Dieta saludable

Discussió:

En què ens basem, agafar punt de partida de Dieta mediterrània (consum llegum, verdura poca carn) podríem pensar en dieta planetària?

En relació amb infància i vulnerabilitats un indicador podria ser el nombre de menjadors escolars mb producte ecològic i de proximitat .

Proporció de població experimentant inseguretats alimentària (en vermell) es podria treballar, de fet ja s'està fent encara que manquen dades sistematitzades. En l'enquesta de condicions de vida, la inseguretats alimentària es mesura a la pregunta de si et pots permetre una part de carn/peix o proteïna equivalent dos cops a la setmana.

Indicadors per mesurar la situació actual:

- % de la població que segueix una dieta mediterrània. Consum de bastanta llegum i verdura.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Menjadors escolars amb contractes de consum ecològics i de proximitat.
- Proporció de població experimentant inseguretats alimentària.
 - o A falta d'indicadors, aquest → (Pregunta enquesta de condicions de vida: si et pots permetre un àpat de carn peix o proteïna vegetal a la setmana).
 - o Sortirà un indicador diu Ana Moragues sobre això per Comunitats Autònomes. Catalunya està al voltant del 11%.

4. Consum responsable:

Discussió:

Es una dimensió molt difícil, poc coneixement del que passa a les llars, i la proximitat (disposem de poca informació, a les enquestes es recull la voluntat o la importància que les llars donen a la proximitat però no té perquè estar reflex a la compra.

Si dins de consum responsable entrem la qüestió del malbaratament alimentari per persona, es prova es podria calcular mitjançant la proporció de residus domèstics en alimentació. Taxa de recollida selectiva (fracció entre residus reciclats (\$) entre el total de residus que indica com son de responsables amb els residus sent l'alimentació el principal focus de residus domèstics.

A l'Indicador Omnibus: quina importància que li dones a la proximitat en la compra? Es podria canviar pregunta al coneixement que es té sobre els productes de proximitat

Infografia alimentaria FAO Caritas. Procés estatal perquè s'afegeixin indicadors de seguretat alimentaria.

Dades de Nombre de famílies que participen en cooperatives de consum també és d'interès.

Pel que fa l'Incrementar aliments de proximitat, de temporada, i/o ecològics al sector públic es poden consultar memòries de contractació de la generalitat.

Anna Moragues: a nivell de distribució i comercialització manquen dades de la restauració (el 25% de despesa en alimentació és fora de casa) a Barcelona la restauració és un sector econòmic (veure volum de aliments proximitat i ecològics als restaurants)

Importància de treballar amb la restauració (restaurants i restauració col·lectiva) en tant que prescriptora de producte local, cada cop hi ha més dades (A Barcelona hi ha 200 restaurants Slow Food i hi ha també bcn restauracion sostenible)

També és important poder mesurar l'accés a nivell de proximitat geogràfica a l'aliment fresc, dades que ha treballat l'AMB.

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Malbaratament alimentari per habitant. Taxa selecció selectiva: proporció de residus per contenidor entre el total de residus.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Coneixement sobre el què són els productes de proximitat i ecològics.
- Enquesta Òmnibus: quina importància li dones a la proximitat quan fas la compra. (és una voluntat, però no vol dir que consumeixin prox.)
- Memòries de compra pública de la Generalitat, que inclouen criteris de sostenibilitat.

- Número de famílies que participen en cooperatives de consum ecològic.

5. Equitat en la cadena alimentària

Discussió:

En escollir indicadors s'ha escollit dues targetes sobre el preu diferencial origen final, però no acaben de satisfer, ja que amb la diferència de preu origen/final no queda com el preu queda disseminat en la cadena de valor. També es creu important poder comparar la diferència de preus amb dades diferenciades segons models (convencional/agroecològic)

I en relació a preu cistella saludable, també es creu necessari diferenciar segons canal (supermercats/mercats/Xarxes Alimentàries Alternatives)

Per això s'hauria de fer un càlcul periòdic (en va fer un el Pa Sencer) i fer-ho de manera sistemàtica

L'altre paquet de indicadors es podria basar en el percentatge de treballadores amb condicions dignes a la cadena alimentària, la targeta està en groc però hauria de ser vermella, ja que què és el que defineix unes condicions laborals dignes? Això varia també segons models diferents (habitatge, modus de vida, relació amb els lloguers). Per exemple hi ha un nombre significatiu de noves explotacions (nova pagesia /paradigma agrosocial) a la que s'els diu que no son viables econòmicament pero per modus de vida basada una sèrie de qüestions com el suport mutu, habitatge col·lectiu etc pot fer que la qüestió monetària per si sola.

També tenir en compte bretxa salarial entre homes i dones (idealment veure en totes les baules de la cadena), i joves agricultors per assegurar el relleu generacional.

Pel que fa les condicions laborals veure entre les diferents baules de la a cadena , i fer-ho en relació a altres sectors econòmics.

Sorgeix també la necessitat de trobar regionalitzades les enquestes despesa alimentaria (per exemple Lleida en relació a Barcelona). Estreta relació entre el que es deixa en lloguer i alimentació una família.

A partir del les diferències de preu (i cistella) fer-ho en relació a la despesa de la llar, és a dir no relacionar-los en total del preu sinó en percentatge de la despesa familiar.

Queda calcular la pobresa alimentària (quin percentatge del pressupost familiar destinat a alimentació), hi ha dades de Barcelona i ciutats de mes de 50000 habitants dificultat de trobar dades per tota la RMB. Si destines mes de l 10% a energia estàs en situació de pobresa energètica. Al regne unit pobresa alimentaria 12% del pressupost

Ens trobem amb la intersecció recurrent: el problema es que el lloguer es tant summament elevat que fagocita altres aspectes de la vida.

Milagro (Mercabarna) troba a faltar: la continuïtat de la pagesia dins de aquest àmbit. Es proposa l'indicador de relleu generacional.

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Diferencial preu origen i preu final del producte.
- Bretxa salarial en el sector agroalimentari entre homes i dones

Indicadors per mesurar el canvi:

- Cistella saludable. Càlcul periòdic de les cistelles a diferents supermercats.
 - estudi de la Blanquerna i unes dades que utilitzen des de OCAS
- Percentatge treballadores en condicions laborals dignes.
- % joves dedicant-se a agricultura
- Despesa alimentària de Lleida en comparació amb Barcelona, per exemple. Salari metropolità de referència dona algun indicador.

Conclusions

Després del repàs dels indicadors existents i mancants dels diferents àmbits de la missió, es torna a la qüestió de l'enunciat del compromís:

Al 2030 l'alimentació dels habitants de la regió metropolitana es basarà en un 60% de aliments de proximitat.

Es genera la qüestió de com incidim, amb política pública, com mesurar la incidència del que s'està fent. En què afavorirà el tema de la compra pública.

Queda establir si és que es canvia l'anunciat del compromís amb els 5 àmbits desagregats amb indicadors? O ens serveixen per analitzar com s'arriba a la missió que és: *Garantir l'accés a una alimentació més saludable i sostenible per a tothom i a tot arreu*

Irene ens explica que el compromís de la missió és un número per provocar, no va tant de l'assolim o no sinó de com anem, els indicadors serveixen per veure si s'ha avançat en ser en els diferents àmbits, les relacions que es generen entre les cinc hèlices, i les interaccions amb altres missions (com habitatges)

Sorgeix també les ganes de fer treball transversal entre institucions de recerca i AAPP (serveis d'estadística), per trobar les dades crítiques que manquen i centralitzar-les.

Referències que han sorgit arran del debat:

La pobresa alimentària no està definida encara a Espanya, però a altres llocs com el Regne Unit sí. Està al voltant del 11-12%. Si destines més de l'11% dels ingressos a alimentació.

Quines diferències hi ha en les condicions laborals en el sector de l'alimentació en diferència a altres sectors econòmics. Això seria un indicador interessant.

Pobresa alimentària: No està definida a Espanya, però en països com el Regne Unit s'estableix si s'hi destina més de l'11% dels ingressos.

Caldria analitzar les **diferències laborals del sector alimentari** respecte a altres sectors com a possible indicador.

Referència destacada: [Countdown iniivative](#)

Taules de reflexió indicadors

Producció sostenible		
Indicador	Limitacions	Comentaris, suggeriment de dades i propostes
Mida de la cabanya ramadera (total)		Generalitat
Macrogranges	No sabem si hi ha informació	Seria fàcil d'aconseguir
Emissionsper pràctiques agrícoles per sistema de producció	E.Aguilera té alguna cosa de la Maditerrània. Caldria Afinar	

Comercialització i distribució		
Indicador	Limitacions	Comentaris, suggeriment de dades i propostes
Empreses i particulars de la Vendad e Proximitat	Perdem molta part del mercat	
Nombre de canals	Altament parcial i dispers	Acotar més la definició (PEAC) i Inventariar el que hi ha (Singulars/Eixarcolant)
Nombre de canals logístics alternatius i operatius		Afegir mercats municipals,
Taxa de recollida selectiva de residua les llarnecessitat d'unificar entre el nombre i el volu, % relatiu entre proximitat i la resta.		

Dieta saludable		
Indicador	Limitacions	Comentaris, suggeriment de dades i propostes
% de persones que es poden permetre un àpat de carn/peix o correspondent proteïna a la setmana	Catalunya, BCN i AMB	Es pot extreure de l'enquesta de condicions de Vida (Institut Metròpoli els treballen)
Nombre de verduleries i fruiteries en els barris	Nomes BCN i AMB	Fonts: Ajuntament de BCN i AMB
% del pressupost que es dedica a l'alimentació	Catalunya i ciutats de més de 50000 habitants	Enquesta de pressupostos Familiars
Inseguretat alimentària		POESSA

Consum responsable		
Indicador	Limitacions	Comentaris, suggeriment de dades i propostes

Cooperatives de consum (nombre de famílies que participen)	No sabem si existeixen aquestes dades	Accessibles d'aconseguir
Consum de materia orgànica produïda		
Malbaratament alimentari per habitant	No hi ha dades actualitzades	Escala municipal Unitat de mesura: %
Taxa de recollida selectiva de residus a les llars		
Nombre de botigues o establiments ecològics		Es pot reduir a persones que viuen a un radi de 400m (5 minuts caminant) a una botiga ecològica

Equitat en la cadena		
Indicador	Limitacions	Comentaris, suggeriment de dades i propostes
Diferència preu origen	No queda clar el valor entre les baules No es pot diferenciar entre tipus de producció i comercialització	Incorporar les passes entre baules
Preu de Cistella Saludable	Tenim preus de supermercat no de CCC	Ocas amb dades Blanquerna ha fet una estudi de preus cooperatives de consum Seria interessant que un cop l'any s'actualitzessin els preus en convencional i en XAA
Nombre de polítiques implementades per a millorar les condicions laborals	El nombre no reflecta l'efectivitat Què entenem per condicions dignes? Qüestió de la rotació	Comparació del salari per sectors, ara tenint en compte que en projectes agroecològics salari no sempre és equivalent a condicions de treball. Es pot mirar enquestes de seguretat laboral
% de treballador/es amb condicions laborals dignes en la cadena alimentària		La cadena està dividida en diferents condicions, cal integrar també comerç i restauració
% de joves ocupats en el sector	El que importa és l'evolució	
Iniciatives de suport a la pagesia	De quin tipus?	Monitorar què s'està fent i què funciona i què no,

indicadors proposats

Enllaços als llistats d'indicadors per àmbits:

1.Produccio_ListaIndi 2.DistribucioComerci 3.ConsumResponsabl 4.Dietasaludable_List 5.Equitat_ListaIndicad
 cadores.pdf alitzacio_ListaIndicadce_ListaIndicadores.pdf aIndicadores.pdf ores.pdf

Annex D. Presentació dels resultats de l'estudi 'Reconfiguració del compromís de la Missió d'Alimentació 2030'. Juliol 16, 2015.

Reconfiguració del compromís de la Missió d'Alimentació 2030 de la Regió Metropolitana de Barcelona.

16 Juliol, 2025

Maria José LaRota-Aguilera

Patricia Homs

OC AS Oficina Conjunta de l'Alimentació Sostenible

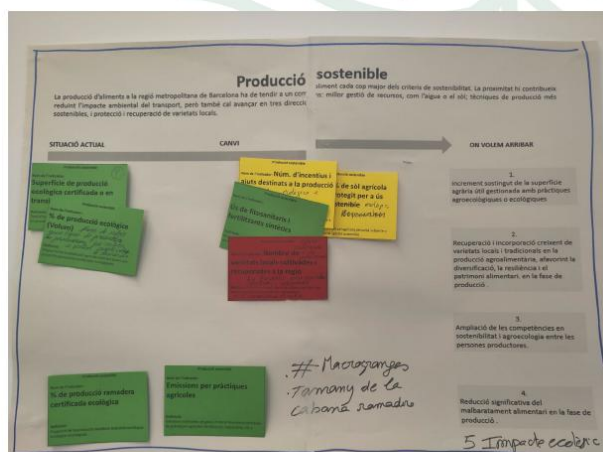
PRODUCCIÓ SOSTENIBLE

Indicadors per mesurar la situació actual:

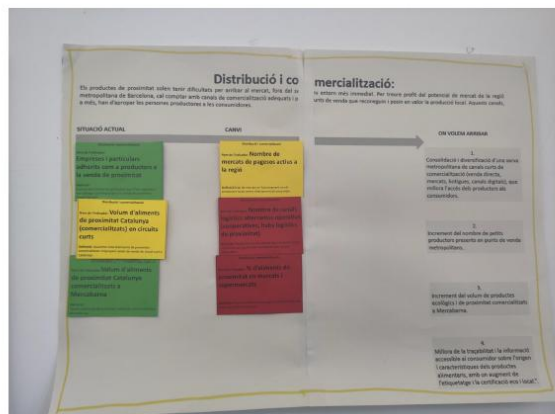
- Superfície de producció ecològica/agroecològica
- Volum de producció ecològica/agroecològica de diferents productes
- % de producció ramadera certificada ecològica

Indicadors per mesurar el canvi:

- Número d'incentius i ajuts destinats a la producció ecològica
- Emissions derivades per pràctiques agrícoles
- Ús fitosanitaris i fertilitzants
- Nombre de varietats locals cultivades i recuperades a la regió

DISTRIBUCIÓ I COMERCIALIZACIÓ

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Volum aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats amb circuits curts.
- Volum d'aliments de proximitat (Catalunya) comercialitzats a Mercabarna.
- Empreses i particulars adherits com a productors a la venda de proximitat.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Nombre de mercats de pagesos actius a la regió
- Nombre de canals logístics alternatius operatius (cooperatives, hubs logístics)
- % d'aliments de proximitat en mercats i supermercats.

CONSUM RESPONSABLE

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Malbaratament alimentari per habitant.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Coneixement sobre el què són els productes de proximitat i ecològics.
- Nombre de contractes de compra pública que inclouen criteris de proximitat i ecològic
- N^o famílies en cooperatives de consum

DIETES SALUDABLES

Indicadors per mesurar la situació actual:

- % de la població que segueix una dieta mediterrània.

Indicadors per mesurar el canvi:

- Menjadors escolars amb contractes de consum ecològics i de proximitat.
- % població amb inseguretat alimentària

EQUITAT EN LA CADENA ALIMENTÀRIA

Indicadors per mesurar la situació actual:

- Diferencial preu origen i preu final del producte.
- Bretxa salarial per gènere en el sector agroalimentari

Indicadors per mesurar el canvi:

- Preu de cistella saludable amb càlculs periòdics per canal.
- % de treballadors/es amb condicions laborals dignes en la cadena alimentària

Reflexions generals

1. Importància de parlar d'**ecològic i agroecològic** i no de sostenible que és una paraula molt més ambigua.
2. Importància de buscar indicadors que mostrin la **reducció de les pràctiques agroindustrials**. Impossibilitat de coexistència. Exemples: # de Macrogranges, mida de la cabanya ramadera
3. Dificultats en tenir **dades de sistemes alimentaris agroecològics**
4. Es destaca la necessitat de considerar les infraestructures com **obradors compartits, escorxadors comunitaris i centres de transformació agroalimentària** per afavorir la producció local.
5. Falta informació específica sobre **pèrdues alimentàries a la fase de producció** i impactes ambientals de la producció agrària i ramadera.
6. Per mesurar desigualtats important tenir dades que permetin **distingir entre models** (convencional, agroecològic)
7. Dificultats en tenir dades de les condicions laborals
8. Assumir que de vegades ens quedem amb **indicadors que no són perfectes però tenim dades**. Exemple: dieta mediterrània vs dieta planetària (concepte que inclou altres dietes saludables i culturalment adequades).
9. No es tracta de seleccionar **allò que és més fàcil de mesurar, sinó allò que pot ser realment transformador**. Això implica assumir la complexitat i, en alguns casos, treballar amb dades parcials o insuficients.

Reflexions finals

Articular i aprofitar el coneixement existent, tot transformant-lo en eina útil per a la presa de decisions, la incidència i l'acció coordinada.

Els indicadors no són només dades tècniques, sinó instruments polítics que han de servir per orientar l'acció, visibilitzar el que és invisible i reforçar les aliances transformadores.

Fer seguiment no és només comptar, sinó comprendre: cal una mirada crítica, plural i valenta, capaç de llegir la complexitat i posar les dades al servei de la justícia alimentària i ecològica.

Cal construir una pedagogia del seguiment, que combini dades amb relats, i que doni sentit compartit a la transició que volem promoure com a territori.

Els indicadors han d'obrir camí, no només reflectir el que hi ha: han de permetre avançar cap a models més justos, sostenibles i arrelats, encara que siguin difícils de mesurar amb les eines actuals.

Reflexions finals: Processos participatius

- Obrir un **procés participatiu estructurat**, començant amb un taller multiactor per analitzar els resultats obtinguts i facilitar la validació col·lectiva dels indicadors proposats.
- Fer un **primer triatge d'indicadors clau per àmbit**, prioritzant aquells que siguin mesurables, disponibles o inferibles, i útils per orientar polítiques públiques.
- Analitzar la viabilitat d'**indicadors més sintètics i transversals**, que permetin fer un seguiment global de l'evolució de la missió. Aquest exercici hauria de ser validat de forma participativa.
- Constituir un **grup de treball estable**, amb participació tècnica i institucional, per fer seguiment del desenvolupament metodològic i garantir continuïtat.

BARCELONA

Octubre 2025